МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ—ХУРЯАЛГЫН АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР

Үсэгэлдэр манай «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажалшадай социалис уялга толилогдоо. Эдэнэр ехэшье, харюусалгатайшье уялга абаба даа. Управлениин колхоз, совхозууд энэ жэлдэ Эхэ орондоо 2.745.000 пүүд таряа тушаажа, түсэбөө 1 миллион пүүдээр үлүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Мухаршэбэрэйхидэй уялга сэө һонирхолтой, шэнэ юумэн олон. Теэд тиимэ байха ёһотойшье. Энэ жэлнай ондоохон жэл, хүдөө ажалые интенсификацилгын түрүүшын жэл бшуу. Бэшүүрэй болон Түгнын, Шэбэртын болон Хонхолын таряашад газар тарялангые интенсификацилха тухай партиин уряалые Буряад орон дотороо эгээ түрүүлэн дэмжэжэ абаа һэн. Үшөө эртын хабараар эдэнэр уһалалгын газарые ехэ болгохо, хүдөө ажахыда хими болон эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэжэ уряа гаргаа һэмнай. Тиихэдэ хэлэһэн үгэдөө мухаршэбэрэйхид мүнөө дүүрэн хүрэжэ шадаад байна. Таряалан дээрэ 172 мянган тонно шэбхэ гаргаа, 10 мянган гектар поли уһалха гэһэн аад, 13 мянгые уһалаа. Энэ жэлдэ эгээ түрүүшынхиеэ минеральна утэгжүүлгэ болон гербицидүүдые нилээн ехээр хэрэглээ. Хабарайнгаа тарилгые хуу баранинень эрхим шанартай сортовой үрэһөөр хээ.

Тиигэжэ таряашадай оролдосотой һайн ажалынь харюу ехэтэйгээ мүнөө мэдүүлжэ байна. Колхоз, совхозуудай поли дээрэ үндэр баян ургаса гараа. Илангаяа үндэр ургаса шэнэ газар дээрэ, уһалагдадаг, утэгжүүлэгдэдэг газар дээрэ ургаа. «Знамя Ленина», «Коммунизм», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн «Эрдэм» болоод Бэшүүрэй совхозой таряашадые гүстаар магтамаар. Эдэнэр гектар бүриин 20—25 центнер таряа ургуулаад байна.

«Үндэр баян ургаса ургуулаад лэ хэрэг дүүрээ гэжэ болохогүй» — гээд мухаршэбэрэйхин уялга соогоо бэшэнэ.— Ёһотой таряашан ургасаяа хуряажа абаад байхадаал, ажал дүүрэбэ гэжэ тоолодог бшуу. Поли дээрэ байһан тарян үшөөл эдеэн бэшэ, харин эзэнэйнгээ, гүрэнэйнгөө амбаарта ороходоол талхан болобо гээшэ гэжэ зон хэлсэдэг. Мүнөө ургуулһан таряагаа монсогоршье орооһо гээнгүй хуряажа абаха эгээл харюусалгатай хаһа оробо».

Зүб даа, хуряалгын үе талханай түлөө тэмсэлэй эгээ шиидхэхы үень. Иимэ үеын эхилээд байхада мүн лэ мухаршэбэрэйхид республика дотороо түрүүлэн социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэжэ, «ургасаяа абажа байхадаа, комбайнай таряалан дээрэһээ гаража ошомсооринь бүхы һолоомоёо суглуулжа абаха, тэрэ бэеэрнь илүү табижа газараа хахалха» гэһэн гурим бэелүүлжэ захалаа.

Мухар-Шэбэрэй механизаторнууд ургасаяа түргэнөөр, бүхы хүдэлмэриинь нэгэн доро хэжэ хуряаха гэһэн зорилготой. Түрүү технологиин ёһоор түсэб табижа, управлениин колхоз, совхоз таряа хадалгые хүдэлмэриин 92 час соо, баал суглуулжа сохилгые 86 час соо, мүн бэшэ таряагаа 151 часай туршада комбайнаар сэхэ хуряажа абаха байна.

Мухар-Шэбэртэ хуряалгын халуун хаһа эхилээ. Таряа тушаалгын пунктнууд тээшэ Түгнын болон Хара-Шэбэрэй, Бэшүүрэй болон Хонхолын тарятай машинанууд һубарижа захалаа. Колхоз, совхозуудай поли дээрэ машина техникын нэрээн улам бүри шангадана.

Мухаршэбэрэйхитэй нэгэн доро таряа хуряалгын халуун хаһые Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Хориин, Тарбагатайн, Кабанскын механизаторнууд халан абажа байна. Хуряалгын хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри, час ошохо бүри ургэдэнэ. Улам олон ажахынууд хуряалгадаа ороно. Наратай сэлмэг үдэрнүүд ерэжэ таряашадай урмыень баһа ургэлсэнэ.

Мухар-Шэбэрэй управлениин колхоз, совхозуудай патриотическа үүсхэлые хаа хаанагүй халуунаар дэмжэнэ. Улаан-Үдын, Хориин, Зэдын болон бусад управлениинүүдэй ажахынууд талха таряанайнгаа ургасын гарасые тооложо, Эхэ оронойнгоо баялигта шадаха соогоо нэмэриеэ оруулалсахаар түхеэржэ байна. Түсэбһөө гадуур таряа гүрэндөө тушааха гэһэн ехэ ехэ уялгануудые абахадаа манай колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд эдэ уялгануудаа КПСС-эй Центральна Комитедэй болохоёо байһан Пленумдэ зорюулна.

Колхоз, совхозуудайгаа баян ургаса ургуулһан тухай мэдээнүүдые дуулахадаа, республикымнай ажалшад баярлана. Алтай болон Новосибирскын, Оренбург болон Поволжиин, Украина болон Казахстанай таряашадай ехэ ехэ амжалтануудые мэдэхэдээ, тэдэнэр бүришье ехээр баярлана, бүришье ехээр омогорхоно.

Мүнөө жэлэй таряа хуряалгын онсо илгаань юуб гэхэдэ ажалша таряшадай ажалай үүсхэл, угаа ехэ политическэ дэбжэлтэ ба эмхидэл болоно. Энэ үүсхэлые, энэ дэбжэлтые толгойлон ударидажа, хүдөөгэй ажалшадые таряа хуряалгада элсүүлэн хандуулха гээшэ хүдөөгэй партийна комитедүүдэй, партийна эхин организацинуудай, үйлэдбэриин управлениинүүдэй болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эгээ түрүүшын уялга мүн. Эгээл нимэһээ КПСС-эй обком болон Министрнүүдэй Совет мухаршэбэрэйхидэй үүсхэл тухай тогтоол соогоо хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ Министерствые, партийна комитедүүдые, үйлэдбэриин управлениинүүдые мухаршэбэрэйхидэй үүсхэлые үргэн арад нийтэдэ хүргэжэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэжэ уялгалһан байна ха юм.

Талханай түлөө тэмсэл — бүгэдэ арадай хэрэг. Мухаршэбэрэйхидэй болон бусад таряашадай абаһан уялгаяа дүүргэхэ ябадалынь «Сельхозтехникын», автотранспортна организацинуудай, талха тушаалгын пунктнуудай эмхитэй хүдэлмэриһөө нилээд дулдыдаха бшуу. Тиихэдэ город болон промышленна предприятинууд таряашадта ехэхэн туһаламжа хүргэхэ ушартай. Тиимэ хадань КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет эдэ организацинуудые таряа хуряалга, гүрэндэ талха тушаалгада халуунаар хабаадахыень уряална. Эдэнэр хадаа колхоз, совхозуудай абаһан уялгануудаа саг соонь дүүргэхын түлэ бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Манай таряашад үндэр ургаса ургуулжа шадаха байһанаа харуулаад байна. Мүнөө энэ ургасаяа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха шадабаряа харуулха сагынь ерээ. Иимэ байхада таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ дайралдаһан дутагдалнууд болон эхи захагүй ушарнууд дары түргэн усадхагдаха ёһотой.

Таряа хуряалга хүн бүхэнһөө дүүрэн хүсөөрөө хүдэлхэ, тон эмхитэй, журамтай байха ябадалые эрина. Хуряалгын үедэ үдэроор, часааршье удаараа һаа, хэдэн зуу мянган пүүд орооһо талхаяа гээхэ байһамнай мэдээжэ. Үшөө энэ жэлдэ нилээд ехэ газарта таряан унаһан байна. Энэ намарнай бороотой уһатайшье байха хэбэртэй. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, хуряалгынгаа болзорые эрид богони болгохо, таряанай гээлтэ хоролтые зааханшье гаргахагүй гэжэ оролдохо шухала.

Хуряалгын үедэхи оло олон ажалые амжалтатайгаар бүтээхэ арга мухаршэбэрэйхид харуулжа үгэнэ. Энэ үнэтэй үүсхэлые бүгэдөөрөө дэмжэжэ, хуряалгынгаа хаһын бүхы ажал хүдэлмэриие энэ жэшээгээр бүтээхэ гэхэһээ ондоо шухала зорилго үгы!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 196 (10564) | 1964 оной августын 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

41-дэхи жэлээ гарана.

БОРЬЁО ТҮГНЭ ХОЁРОЙ ХОӨРОНДО МҮРЫСӨӨ ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

«Эрдэм» совхозой механизаторнуудта хандаһан

БОРЬЁОГОЙ СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

Олон табые бэшээд яалай, сэхынь хэлэхэдэ, сүлөө байдаггүй. Хуряалгын халуун хаһа захалаа. Бидэнэр, Борьёогой совхозой механизаторнууд, агрегадуудайнгаа ойр зуура зогсохо үедэ та нүхэдтөө—«Эрдэм» совхозой механизаторнуудта богонихон бэшэг бэшэхэ гэжэ шиидээбди.

Юуб гэхэдэ, бидэнэр Борьёогой талада ажаллажа байхадаашье Түгнэдэ юун болоноб гэжэ мэдээд ябанабди. Таанадые таряа хуряалгаяа поточно-скоростной аргаар эмхидхэхээр шиидээ гээдшье дууланхайбди. Амяарлан хуряалгаяа 4 үдэртэ, баал суглуулан сохилгоёо 10 үдэртэ үнгэргэхэ гэһэн таанадай зорилго бидэнэртэ һайшаагдана.

Бидэ, Борьёогой механизаторнуудшье, энэ хуряалгын үедэ хүнэй хойно орохоор бэшэбди. Эртын орооһото ургамалнуудые (9,2 мянган гектар) 7 үдэртэ амяарлан хадажа, эды шэнээн сагта бултыень суглуулан сохихо гэжэ үгээ үгэнхэйбди. Тиихэдээ «СК-3» комбайнда «ЖВН-10» жатка хабсаргажа, үдэртөө 70 гектар, «ЖВН-6» жаткаар — 45 га, «ЖР-4,9» жаткаар—35 га хүрэтэр хадахаар, «СК-3» комбайнаар үдэртэ 40 га, «С-6» комбайнаар—30 га хүрэтэр баал суглуулан сохихоор шиидэнхэйбди.

Баал суглуулан сохихо зуураа, һолоомоёо тэрэ доронь һүрилжэ абаха, тиигэжэ 8 мянган гектарта намарай эртын паар хахалха, бэлэдхэлэй пунктда хэдэн арбаад мянган центнер таряа зөөхэ хүсэлтэйбди.

Хэлэһэн үгэдөө эзэн болохын тула маанадта даалгагдаһан техникээ һайнаар хүдэлгэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табинабди. Хуряалгын эхилхэһээ хойшо агрегадуудаа бүлэг бүлэгөөр ябуулнабди. Сагаа ехээр арьбалжа, сүүдхэдэ агрегат бүхэнөө адагынь 18—20 час хүдэлгэнэбди. Түрүүшын гурбан үдэр хахадай туршада 5 мянга гаран гектарай таряа баал болгоод, тэрэнээ суглуулан сохижо захалаабди.

Агрегадуудаймнай ажалай бүтээсэ үдэрһөө үдэртэ дээшэлнэ. Манай түрүү механизаторнууд «ЖВН-10» жаткаар үдэртэ 70 гектар хүрэтэр, мүн дээшэшье хадана. Жэшээнь, комбайнернууд Валерий Русин, Нарцисс Сиременский гэгшэд 70 гектарта, Ким Григорьев, Яков Власов — 77 га, Афанасий Леонов—93 гектарта хүргөө. Василий Протасов 16 час соо 105 гектар шэниисэ хадажа, гайхамшагта илалта туйлаа. Манай нүхэд Кирилл Зайцев, Григорий Саттаров болон бусад һайнаар ажаллана.

Бидэнэр бултадаа ургасаяа түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абахаар оролдонобди. Теэд баһал иимэ хүсэлтэйгөөр таанад, Түгнынгөө талада ажаллажа байһыетнай ойлгонобди. Тиимэл хадаа борьёогоорхин, түгнөөрхин ургасаяа түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абаха социалис мүрысөө хоорондоо дэлгэрүүлхээр байна. Энэ мүрысөөн таряа хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэдэ туһалха байна. Иимэл зорилготойгоор энэ бэшэг бэшээ гээшэбди.

Таанарай харюу хүлеэнэбди.

Ажалдаа амжалта туйлахыетнай хүсэгшэ—Борьёогой совхозой комбайнернууд—В. ПРОТАСОВ, В. ТУГАРИНОВ, Н. ИЗЮМСКИЙ, Г. САТТАРОВ, Я. ВЛАСОВ, К. ЗАЙЦЕВ, К. ГРИГОРЬЕВ, А. ЛЕОНОВ болон бусад, совхозой директор Б. ХОМУТОВ, парткомой секретарь Ж. ВАНКЕЕВ, главна инженер В. ИВАНОВ, главна агроном И. ЗАЙЦЕВ, рабочкомой түрүүлэгшэ Г. ОДОЕВ.

Үргэн абасатай жатка алишье талаараа һайн

Борьёогой совхозой эрхим машинист-комбайнер К. С. ЗАЙЦЕВ хөөрэнэ

Үргэн абасатай «ЖВН-10», «ЖВН-6» жатканууд манай совхоздо хоёрдохи жэлээ хэрэглэгдэжэ байнхай. Хэрбээ нёдондо поли дээрэмнай «ЖВН-10» түхэлэй хоёр жатка ябаһан байбал, мүнөө жэл тиимэ 22 жаткатай болообди.

Би нёдондо «ЖВН-10» жаткые «СК-3» комбайнда хабсаргажа ажаллаа һэм. Тиихэдээ хуряалгын үе соо 1170 га амяарлан хадажа, комбайнаараа 290 гектарай баал суглуулан сохёо һэм. Үглөөгүүр шүүдэрэй хатахаһаа эхилээд, һүни шүүдэр унатар гэхэ гү, али сүүдхэдөө 18—20 час хүдэлхэдөө 70—80 гектар таряа хададаг байгааб. Мүнөө жэл баһал энэ жатка дээрээ ажалланаб. Түрүүшын үдэр 60 гектар хадагдаа.

Үнгэрһэн жэлэйнгээ дүй дүршэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, «ЖВН-10» жатка тэгшэ газар угаа һайн байшоо. Тиимэһээ үргэн абасатай жаткануудай хүдэлхэ газарые энэ хабартаа, тарилгын урда тээ, һүүлээрнь араатай катогуудаар жэгдэлһэн байнабди.

«ЖВН-10» түхэлэй жатка юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, машинист-комбайнер таряанай ургаса харалсажа байгаад, баалаа үргэнөөр наринаар табиха аргатай болоно. Хэрбээ таряанай үдхэнөөр, үндэрөөр ургаһан байбалнь, баалаа үргэнөөр хаюулнабди. Шэнгэнээр ургаһан таряа хадахадаа, баал нарин байхаар тааруулагдана.

Баал нарин, үргэнөөр хаюулхаһаа гадна, энэ жаткаар хадагдаһан таряанай хоолосууд нэгэ тэгшэ хэбтэдэг бэшэ, харин гурбан тээшээ хүрмэлдэжэ, баал соогоо жэгдээр унадаг байха юм. Энэ ушарта баал һолоомоной узуур дээрэ бараар баригдадаг, мүн хожомоо комбайнаар суглуулан сохиходо барабаандань хүнгэн боложо үгэдэг. Энэ жатка баһа тон доогуур, 15 сантиметр хүрэтэр узуур үлөөжэ хадаха аргатай юм.

«ЖВН-10» жаткые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула юу хэхэ гээшэб? Нэн түрүүн загуун зүбөөр татаха хэрэгтэй. Бидэнэр загуунаа шадаал һаа, утаар бэшэ, наринаар татахые оролдообди. Таряагаа загуунай хоёр захаар ябажа сабшахада алишье талааараа һайн байшоо. Загуунаа мүн тэгшээр татаха гээшэ ехэ удхатай. Тиимэ тэгшэ загуун татахын тула полиин захаһаа хэмжэжэ, адли үргэнтэйгөөр тэмдэг хадхажа, тэрэнээ харалсан, жаткаяа ябуулдаг заншалтайбди. Энэ ушарта загуун хабшахада далан үлэдэггүй байха юм.

Нэгэ загуунда үргэн абасатай хоёр жатка ябуулхада зохид байһан. Тиимэһээ энэ жэлдэшье жаткануудаа баһал хоёр хоёроорнь нэгэ загуунда табинабди.

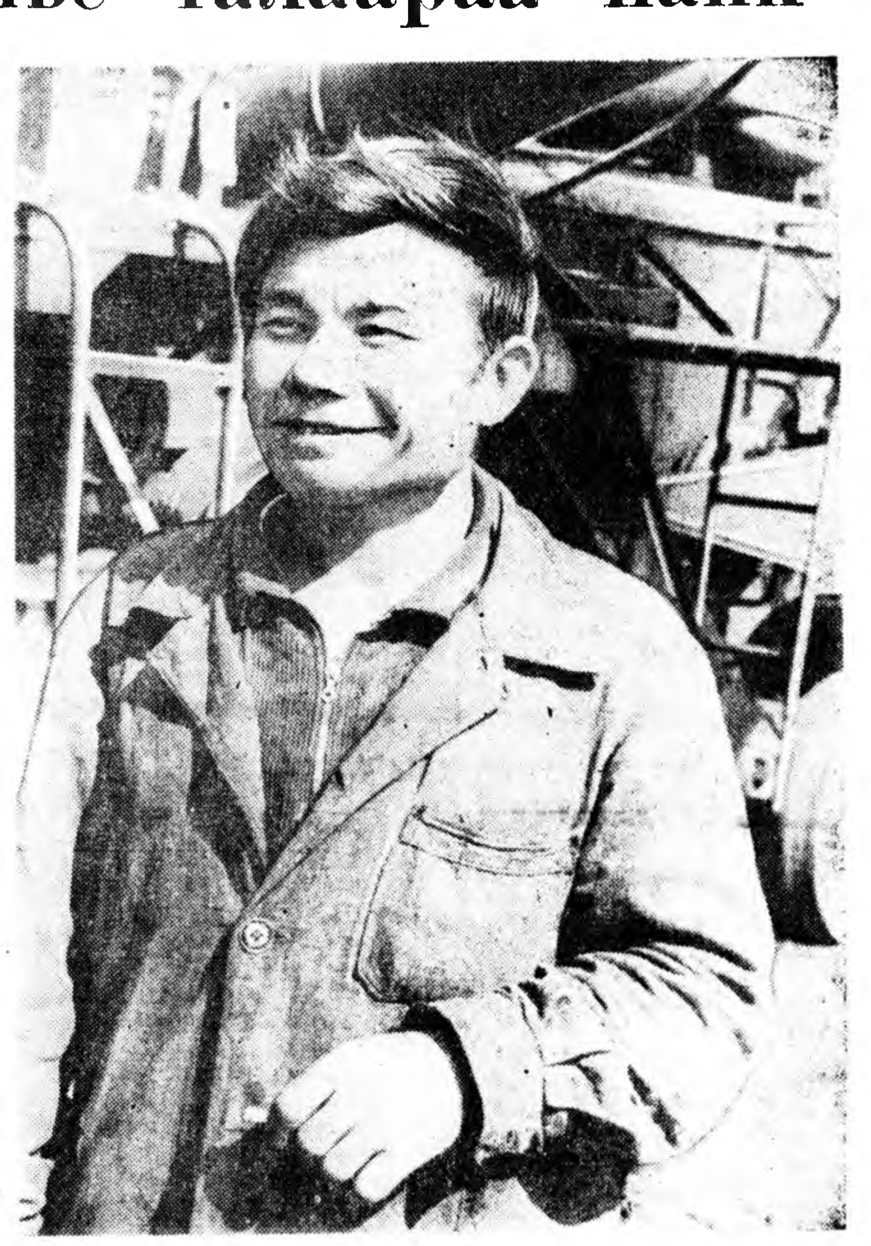
Машинаяа һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула тэрэнэйнгээ хойноһоо оролдосотойгоор харууһалха, саг үргэлжэ шалгажа, детальнуудыень тоһодожо байдагби. Илангаяа гол шатунаа үе үе болоод лэ тоһодожо байхада һайн. Мүн редуктор соо тоһон хододоо байна гү гэжэ шалгажа ябагшаб.

Үргэн абасатай энэ жаткын полотно зохидоор тааруулжа табиха хэрэгтэй. Тиигээгүйдэ тэрэ ехээр һаад хүргэжэ болохо. Мүн шиигтэй таряа хадахада полотно норобол муу. Ушар нимэһээ би үглөөгүүр шүүдэр хатаха үеэр, 7 час багаар хадажа захалдаг, һүниинь час багаар ажалаа зогсоодогби.

Хэрбээ богони полотногой валда таряанай ороолдожо, һаад хүргэбэлнь, тэрэнэй орохогүйгөөр 10—12 сантиметр үргэнтэй юумэ тэрэ хажуугай хюреэгэй ябадаг газарта шурэбөөр бариулжа үгэхэдэ зохид байдаг. Тэрэнэлэн жаткын мотовилын сахаригуудта нариихан ремень хадажархихада полотногой валда таряанай орёолдохонь барааг болохо үгэдэг. Юрэдөө комбайнер эдэ бүгэдые ажаглажа, нэгэшье һаадгүйгөөр ябахые бодомжолхо ушартай.

Хуряалгын үедэ манай совхоз мастер-наладчигуудай гурбан бүлэг эмхидхэһэн байна. Эдэнэр хүдэлмэридэмнай ехэ туһатай, ямар нэгэ юумэнай эбдэрбэл, түргэнөөр заһабарилха аргатай болообди.

Мүнөө жэлдэ үдэртөө 60—70 гектарһаа доошо хадахагүйб гэжэ һананаб. Үргэн абасатай, бүтээсэ ехэтэй энэ жаткаяа хаа хаанагүй аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоёл.

Кирилл Сергеевич ЗАЙЦЕВ.

Республикын колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалгын ябаса тухай

1964 оной августын 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Управлени, аймагууд	Бүхыдөө сабшагдаһанинь	Һуурилэгдэжэ абтаһанинь
Кабанскын	102	79
Мухар-Шэбэрэй	83	73
Яруунын	81	30
Улаан-Үдын	73	52
Хяагтын	72	56
Зэдын	69	30
тэрэ тоодо:		
Захааминай	82	48
Зэдын	60	30
Түнхэнэй	66	34
Тэрэ тоодо:		
Түнхэнэй	67	32
Ахын	63	44
Хорин	65	35
Баргажанай	58	36
Баунтын	19	23

Хоёр асуудалай шиидхэлгэ

Июлиин һүүл, августын эхээр шанга халуун боложо, таряан түргөөр сайраһан, эдеэшэһэн. Тиигэжэ энэ жэлдэ таряа хуряалгада нилээд эртэ орогдобо.

Совхозой 1-дэхи отделениин механизаторнууд шэнгэнээр ургаһан таряагаа комбайнаар сэхэ хадажа захалаа. Мүнөө 12 комбайн эртын ороһото ургамалнуудые сэхэ хадажа байна. Түрүүшын үдэр 80 гектарай таряан хуряагдажа, гектарай 8 центнер шэниисэ хуряагдана. Шэнэ ургасын дээжэ — 150 центнер таряан Хяагтын Адагай пунктда тушаагдаба.

150 центнер орооһон гүрэнэй амбаарта оробо. Кукурузын силостэ һолоомон холигдоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ Ехэ-Нугын отделениин механизаторнууд шэниисэеэ амяарлан хуряажа захалаа. Эндэхид баһал кукурузаяа хуряажа байна.

Отделени, совхоз дотороо суурхаһан кукурузашан нүхэр Нуртыновай звеногойхидой ургаса хоёр метрһээ дээшэ үндэртэй болонхой. Десятниково тосхон шадаршье кукуруза бараг һайнаар ургаа.

Энэ жэлдэ таряан эртэ хуряагдажа, кукурузын силос дарахада һолоомо нэмэлсэхэ аргатай байнабди. Мүнөө силос дарахадаа 20—30 сантиметр һолоомо хээд лэ, дараань мүн эды шэнээн кукуруза нягтаруулан дарагдана. Һүүлэй мэдээгээр 3500 тонно силос бэлдэгдэнхэй. Силос гол түлэб шулуугаар ханалагдаһан траншей соо хэгдэнэ.

Таряа, кукуруза хуряахынгаа хажуугаар үбһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри һуладхагданагүй. Байгша ондо 32 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэхэ аад, мүнөө 20 мянган центнер һурилэгдэнхэй. Тиигэжэ хүдэлмэришэд мүнөө жэл үбһэ, силос бэлэдхэхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхээр эрмэлзэнэ. Мүн гүрэндэ 15 мянган центнер таряа тушааха түсэбөө бэелүүлхэ аргатайбди. Тиигэжэ совхозой коллектив энэ жэл гээгдэлһээн гараха хүсэлтэй.

Ф. КУШНАРЕВ.

Погранична совхозой директор.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ ИССЫК-КУЛЬ НУУРАЙ ЭРЬЕЭР ЯБАА

ПРЖЕВАЛЬСК (Киргизэй ССР), августын 17 (Пресс-группа). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи Секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Киргизидэ байха зуураа, Дунда Азиин эгээн томо Иссык-Куль нуурай эрьеэр ябаба. Үглөөгүүр самолёдынь Пржевальск городой аэродром дээрэ бууба. Городой олон мянган ажалшад уилсэдэ гаража, Никита Сергеевичые үнэн зүрхэнһөө амаршалаа. Нүхэр Н. С. Хрущевтой хамта КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь В. Н. Поляков, тэрэшэлэн Киргизэй компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Усубалиев, Киргизэй СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Кулатов, Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. Мамбетов, Киргизэй Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь М. А. Гаврилов гэгшэд ерэлсэбэ.

Нүхэр Н. С. Хрущев самолёдһоо буумсаараа агууехэ эрдэмтэ, аяншалагша, Дунда Азиин районуудые эгээн түрүүшээр шэнжэлэгшэ Н. М. Пржевальскиин хүшөө тээшэ ошобо. Энэ хүшөөгэй хажууда агууехэ эрдэмтын хүүр табятай юм. Энэ эрдэмтэ хадаа Азиин олохон районуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ тон ехэ туһа нэмэри хэһэн байна. Н. М. Пржевальскиин хүшөөдэ талын бүргэдэй скульптура табятай. Энэнь Пржевальскиин тон зүрхэтэй байһанай һүлдэ зураг мүн болоно. Н. М. Пржевальский хадаа Азиин үргэн уужам дайдые анха түрүүн зоримгойгоор шэнжэлһэн байна.

Н. С. Хрущев энэ хүшөөе харанайнгаа һүүлээр Н. М. Пржевальскиин дурасхаалда зорюулагдаһан музейдэ оробо. Музейн хүдэлмэрилэгшэд Никита Сергеевичые тэндэ суглуулагдаһан экспонадуудтай танилсуулаа, мүн элитэ ехэ эрдэмтын онсо өөрэ зарим аяншалганууд тухай хөөрэжэ үгөө.

Удаань Н. С. Хрущев Иссык-Куль нуурай эрье тээшэ зорибо. Харгын хоёр хажуугаар шэниисын, кукурузын, хартаабхын болон бусад хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр баян ургаса харагдана. Уһалагдадаг газарнууд уһалагдадаггүй газарнуудтай зэргэлэн хойно хойноһоо зурылдан харагданад. Бүхы тосхонуудай үйлсөөр хүн зон олоороо сугларжа, Никита Сергеевич Хрущевые халуунаар амаршалаа.

Үдэрэй 2 сагта машинань Иссык-Куль нуурай эрьедэ тулажа ерэбэ. Энэ нуур утаашаа 186 километр, үргэнөөрөө 50—80 километр болодог. Иссык-Кулиин нуурай элһэлиг нам эрьедэнь ажалшадай амаралта эмхидхэхэдэ ехэ таатай зохид юм. Уһанда шунгаха үедэ уһанайнь температура 20—25 градус дулаан байдаг. Иимэ дулаан температура июниин 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр үргэлжэлнэ. Августын хахадай һүүлээрхи мүнөө үедэшье Иссык-Куль нуурай эрьеэр элон зуугаад майханууд татаатай, хүнүүд уһанда шунгажа, бэеэ наранда шаржа харагдана. Никита Сергеевич энэ нуурай уһанай бүлеэн хүйтэниие туршажа үзэхөө шиидээд, тэндэ амарагшадтай хамта уһанда оймолсобо. Тиин эндэ үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн болобо. Алма-Ата, Ташкентһээ, Свердловск, Фрунзеһаа ишшэ ерэбэбди гэжэ эндэ амарагшад хөөрэбэ. Эндэ амаржа байһан хүнүүд Иссык-Куль нуурые ехэ үндэрөөр сэгнэбэ. Эндэхи климадынь Крымэйхиһээ муу бэшэ байна гэжэ тэдэнэр хэлээ. Агаарыншье шииггүй, арюун сэбэр, уһаниинь дулаан, гүнзэгы байна. Загаһашадта эндэ одоол һайн даа. Нуурай эрьеһээ тээ саанахан Тянь-Шаниин хаданууд харагдана.

— Эндэ амархада үнэхөөрөөшье һайн байна,— гэжэ Никита Сергеевич хэлэнэ. Иссык-Кульда жэл бүри амархаяа ерэнэб, гайхалтай һайхан энэ нуурай эрьеһээ бүри һайн газар олохо гээшэнь бэрхэтэй юм гэжэ намда академик Лаврентьев хөөрөө һэн. Мүнөө би эндэ ерэжэ, өөрөө хараад байхадаа, нүхэр Лаврентьев зүб хэлээ байна гэжэ этигэбэб.

Иссык-Кулиин эрьедэ амаржа байһан хүнүүдтэ атаархамаар байна даа. Бидэнэр энэ газараа ашаглаха, эндэ амаралтын гэрнүүдые, санатори, пансионадуудые бодхоохо ёһотойбди. Тиигээ һаамнай, амарха, аргалуулхаяа олон түмэн ажалшад Дунда Азиһаа, Урал, Сибирьһээ ишшэ ерэхэл байха гэжэ найданаб. Иссык-Куль гээшэмнай Дунда Азиин ёһотойл Крым байна даа.

Эндэ амарагшад Н. С. Хрущевой һанамжые халуунаар дэмжээ.

Удаань Н. С. Хрущев катерта һуугаад, Иссык-Куль нуураар тамаржа, тэрэнэй эрьеыень, мүн тэндэхи амаралтын газарнуудые хараба. Ажалшадай амарха газарнууд мүнөө дээрээ эндэ үшөөл үсөөн юм.

Тэрэ үдэртөө нүхэр Н. С. Хрущев Фрунзе хото бусаба.

ЭЛИТЭ РЕВОЛЮЦИОНЕРТЭ ПАМЯТНИК БОДХООГДОБО

СУМГАИТ. (ТАСС). Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша, Азербайджанай Совнаркомой түрүүшын түрүүлэгшэ байһан Нариман Наримановта памятник Азербайджанай индустриальна городуудай нэгэн—Сумгаидта мүнөөдэр табигдаба.

Энэ памятнигые скульптор Мирали Миркасимов бронзоор бүтээгээ.

СССР-эй АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН БАЯРАЙ СУГЛААН

МОСКВА, августын 17. (ТАСС). СССР-эй Агаарай Флодой үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Советскэ Армиин түбэй театрта мүнөөдэр болобо.

Советскэ Союзай маршалнуудай, мүн элдэб янзын сэрэгүүдэй маршалнуудай, Советскэ Армиин, Авиаци болон Флодой генералнуудай, адмиралнуудай, офицернүүдэй, тэрэшэлэн ниислэл хотымнай мэдээжэ ехэ авиаконструкторнуудай, партийна, советскэ, ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ерэжэ, президиумдэ гарахадань, зал соо сугларагшад тэдэниие халуунаар угтаба.

СССР-эй Обороной министрэй орлогшо, Авиациин главна маршал К. А. Вершинин тобшо үгэ хэлэбэ.

Занзибарай болон Танганьикын Нэгэдэмэл Республикын правительствын делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, августын 17. (ТАСС). Занзибарай болон Танганьикын Нэгэдэмэл Республикын правительствын делегаци мүнөөдэр Москва ерэбэ. Энэ делегациие Республикын вице-президент, Обороной болон национальна албан газарнуудай министр Рашиди Мфауме Кавава толгойлно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо П. Ф. Ломако болон бусад түсхайта нюурнууд айлшадые Шереметьевэй аэродром дээрэ угтаа.

Пальмиро Тольяттиин бэеын элүүр тухай 1964 оной августын 16-най мэдээсэл

Үнгэрэгшэ сүүдхэ соо Пальмиро Тольяттиин бэень зарим тэды заһаржа байба, гэбэшье юрэнхы дээрээ үшөөл хүндэ зандаа.

Бэеын халуунинь 37,6, һудаһанайнь сохисо 86, амисхаалайнь тоо 24, шуһанайнь дараса 140/80.

Академик Владимир ВАСИЛЕНКО.
Профессорнууд Марио СПАЛЛОНЕ, Александр МАРКОВ,
Роман ТКАЧЕВ, Ольга ГОРБАЦЕВА.

Интенсификациин замаар

ХОЛЫЕ ХАРАЖА, ХУРДАНААР ДАБШАХА

ХҮДӨӨ АЖАХЫН үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ гэһэн онсо шухала зорилго партимнай хараалаад, тэрэнээ мүнөө бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Имэ зорилгын табигдаад байхада, саашадань ажахыгаа яажа эрхилээ һаа үйлэдбэреэ интенсификациин замда оруулхаб гэһэн бодол бидэнние һанаа амар һуулгахаяа болишон.

Энэ асуудал манай Хүдэриин совхоздо, илангаяа, хабаатай. Совхоз болон тогтоһон сагһаа хойшо ажахыгаа хүгжөөхэ талаар зарим тэды урагшаа алхам хэбэшье һаа, үйлэдбэриин хэмжээн үлүү ехээр дээшэлээ гэхын аргагүй. Абтаһан продукциин хэмжээн нэгэл хэбээрээ байһаар шахуу, тэрэнэй өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа бүри үнэтэй болодог зэргэтэй. Үшөө нэгэ ехэ дутагдал манай сэдьхэлые бүришье зобоодог. Үшарынь, продукцияа худалдажа оршоһон олзомнай энээниие үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэһэн бүхы мүнгэ зөөриин гаргашые харюулжа шададаггүй, харин бүри ехээр гарзада ородог байнабди. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр манай совхоз 142 мянга шахуу түхэригэй гарзада ороо. Сэхынь хэлэхэдэ, ажахыгаа һалбаринуудые зүб ёһоор, мэргэжэл шадабаритайгаар хүтэлбэрилжэ бираагүй дээрэһээмнай имэ үзэгдэл ушарна.

Колхозууд байһанаа совхозшье болоһоор хэдэн жэл үнгэрбэ. Зүгөөр тиихэдэ ажалай болон һалбаринуудай эмхидхэл ямар байгааб, мүнөө болотороо шахуу тэрэл хэбээрээ бшуу. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй һүүлээр энэ асуудал тушаа олон юумые бодожо үзэһэн, ооһэд хоорондоо нилээд зүбшэһэн зэргэтэйбди.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

ТИИХЭДЭЭ бүхы совхозойнгоо, мүн отделени, тосхон һууриин бүхэндэхи байгаалиин эрхэ байдалые, тэндэхи ажалшадай мэргэжэл шадабари, дадалые хараадаа гол зүйл болгон абажа, ажахыгаа тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ гэһэн шиидхэбэри абаа һэмди. Манай совхоз гол түлэб мяха, һү абалгаар мэргэжэбэл тон таарамжатай, арга боломжоорошье ехэ жэшээтэй байгдана. Гадна, тэрэнэй хажуугаар гүрэндөө худалдаха, тэрэшэлэн адууһа малдаа эдюулхэ тэжээлэй орооһо таряа ехээр абаха арга шадал мүн лэ бии.

Ажахыгаа саашадань эрхилхэ замдаа имэрхүү гол шэглэл шэлэн ологдобо гээшэ. Энээнтэй хамта дам саашадаа ажахы дотороо отделени бүхэниие тус тустань гол шэглэлтэй болгохо шухала болоо. Совхоз дотороо дүрбэн отделенитэйбди. Зүгөөр тэдэнэрнай байра байдалайнгаа, сатайнгаа уларилтай, хүн зонойнгоо шадабариин эрхэ байдалаар хооронд доо ехэ илгаатай. Тэрэ ушарые анхаралдаа абаагүйдэ тон аргагүй байгаа һэн.

Жэшээнь, Бага-Хүдэриин 2-дохи отделени үндэр дээрэ газартай, бэшэ тээхиһээ хүйтэрхүү уларилтай. Ой модоор элбэг, намагшье болоһон газар эндэ бии. Тиимэһээ орооһото ургамалнуудые эндэ ехээр тарижа болохогүй. Эндэхи зон тухай хэлэхэ болоо һаа имэ. Хэрбээ үхэр, гахай харууһалхадаа бэрхэшүүл байбашье һаа, хонин ажалда дүршэлгүй юм. Харин тиихэдэнь Алтайн 3-дахи отделенидэ талха тарян, кукуруза һайнаар ургадаг гээнэ. Эндэхи буряадууд һаалишан, хонишон боложо ажаллахадаа угаа шадамар, дүршэл һайнтай. Зүгөөр гахай, шубуунда дүршэлгүй байдагынь мэдээжэ.

Хүдэри-Сомоной (1-дэхи отделени), Баян-Булагай (4-дэхи отделени) газар дайдада ямаршье ургамал тарихада таарамжатай. Газарынь үрэжэлтэй, эндэ һураггүй дулаан уларилтай. Кукуруза, саахарай свёкло, овощ тарихада уһаншье эндэ бии гээнэ. Тиихэдэ 4-дэхи отделени дээрэ техникэ, зэр зэмсэг заһабарилха баазамнай—мастерскоймнай оршодог. Тэрээн шадар оньһожоруулга ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые тодхожо боломоор.

Имэ эрхэ байдалһаа уламжалан, отделени бүхэнөө мүн лэ ажахын тусхай шэглэлтэй болгохо зорилго урдаа табяабди. Нэгэдэхи отделени хадаа гол түлэб һү, зарим тэды мяха абадаг, орооһо таряа ургуулдаг мэргэжэлтэй болонхой. 2-дохи отделени хадаа гүрэндэ тушаагдаха, үсэлэгдэхэ мал үдхэхэ юм. Үхэр, адууһаа гадна, эндэмнай бүхы эхэ гахайнууднай байлгагдаха. Фермэ дээрэ абтаһан поршоонхонуудынь эхэһээ һалгаагдамсаараа 4-дэхи отделенидэ ябуулагдаха. Тус отделени малдаа эдюулхэ бүдүүн тэжээл, гахайн эдихэ саахарай свёкло, хартаабха ехээр ургуулжа абаха шадабари шудалха зэргэтэй болоно.

Алтайн 3-дахи отделени үнеэдые олоор барижа, һү ехээр абадаг болохо. Ошо онотороо үнеэдэйнь тоо толгой мянгада хүргэгдэжэ, жэл соогоо 20000 центнер һү абаха арга боломжотой болохо жэшээтэй. Тиихэтэеэ хамта Алтайда үүлтэр һайнтай үнеэдтэй фермэ эмхидхэгдэжэ, совхозоо томо үүлтэртэ үхэрөөр хангадаг бааза бии болохо бшуу. Эндэ хонин үсхэбэрилэгдэхэ, совхозой бүхы орооһо тариянай хахадһаань наашаа ургуулагдажа абтаха юм.

Баян-Булагай отделениин гол мэргэжэлынь гахай шахалга болоно. Бага-Хүдэриин фермэһээ асарагдаһан бүхы поршоонхонууд эндэ түлжүүлэгдэжэ, шахагдажа, гүрэндэ тушаагдаха зэргэтэй. Тиигэжэ совхозой абаха гахайн мяхан энэл отделени дээрэһээ абтадаг болохонь гээшэ. Эндэ гахай шахахада ехэ зохид газар. Уһа намагтай бэлшээри, эдихэ тэжээлынь ойрохоно, тиихэдэ байра байдалынь сүм оньһожоруулха арга дууһан бии. Гадна гахайшан боложо хүдэлхөөр дүй дүршэлтэй хүнүүд энэ тосхондо олон.

Хараалһан энэ хэмжээ ябуулгаяа мүнөө үедэ бэелүүлжэ эхилһэн үетэй гээшэбди. Малнуудай наһа, түрэлөөрөө илгагдажа, байха байха газартаа зуһажа байнхай. Совхозой эхэ гахайнууд булта Бага-Хүдэридэ суглуулагданхай. Тиихэдэ түлжүүлэгдэхэ, шахагдаха гахайнууд Баян-Булагта мүн лэ һайн харууһан дээрэ табигданхай. Жэшээнь, гахайшан Зогдо Чагдуров 100 гахай мүнөө шахажа байна. 2-дохи отделениин хонин һүрэг булта Алтайда асарагдаа.

Урдань отделени бүхэндэ тахяагай фермэ бии байгаа. Мүнөө тэдэнээ бултынь Хүдэри-Сомондо суглуулжа, томо фермэ эмхидхээбди. Томодхогдоһоной ашаа үрэ бодо бэеэрээ харагдаа. Хэрбээ 1962 ондо тахяа бүриһөө 29, 1963 ондо—50 үндэгэ абаһан һаа, мүнөө үнгэрһэн долоон һарын туршада 72 үндэгэ суглуулаад байнабди. Тус фермые коммунист Николай Андреев даадаг. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй, тахяа бүриһөө 100 үндэгэ энэ жэлдэ абахаар шубуушаднай ажаллажа байна.

Һаалиин фермэнүүд хуушан байһан газартаа байрлаһан хэбээрээ. Энэ талаар ехэ хубилалта болохоньшье үгы. Фермэнүүднай яһала томонууд. Зүгөөр фермэнүүдые оньһожоруулха, тэдэнэй ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ажалай түлөөһэ гуримшуулха, түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри бүтээгдэхэ ёһотой. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо бэелүүлэгдэһэн зарим тэды хэмжээнэй ашаар һү абалга нилээд урагшатайгаар ябана. Һү абаха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн, абтаһан һүнэй өөрынь үнэ центнерэй 2 түхэриг 30 мүнгөөр хямдарһан жэшээтэй. Ехээр һү һаадаг һаалишаднай улам олон болоо. В. Иванова, М. Данжурова, Г. Жаргалова, М. Цыбикжанова, М. Чагдурова, Б. Очирова гэгшэд долоо һарын эсэстэ 1000—1200 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна.

Тараан ажал дээрэшье хубилалта бии. Ороoһотой ургамалнуудай ургаса һайн. 52 шахуу мянган центнер ороoһо хуряажа абаха гэһэн уялгаяа бүри заатагүй дүүргэхэбди. Мүн сабшаламнай һайн, гектар бүриһөө адагынь 18 центнер үбһэн абтажа байна. Үбһэ болон силос түсэбһөө гадуур хуряаха арга дүүрэн бии. Мүнөө жэлдэ ороoһо таряа, үбһэ, силос хэрэгтэй сооһь хуряажа абабал, ерэхэ жэлнүүдтэ бүтээхээр хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлхэ таладамнай зохисотой үндэһэ һуури табигдахань.

ҺҮ, МЯХАН—МАЛАЙ ОЛОНҺОО, ҮҮЛТЭРҺЭЭ

Үйлэдбэреэ тусхай шэглэлтэй болгожо, ажалаа зүбөөр эмхидхээд байхадаа, бүри ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абадаг, олзо доход ехэтэй ажахы боложо шадаха байнабди. 1965—1970 онуудта юу хэхэ байһанаа, гэрэ зургаан жэлэй эсэстэ ямар үрэ дүн туйлаха тухайгаа нилээд бодомжолжо үзэһэн, хэмжээ ябуулгануудые шэнээр хараалһан байнабди.

Гол һалбаримнай мал ажал байһан туладань тэрэнэйнгээ саашанхи хүгжэлтэ тушаа нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Ерэхэ зургаан жэлэй туршада үхэр, гахаймнай нилээд үдэхэ, үүлтэрынь һайжаруулагдаха. Тиигэжэ ашаг шэмэнь нилээд дээшэлхэ юм. Эбэртэ бодо мал дээрэ тогтохо болоо һаа, 1970 оной эсэстэ 5900 үхэртэй болгогдохо, тэдэнһээ үнеэдынь 2400 толгой (мүнөө 1750) байха. Үнеэдэйнгээ тоо толгойе имэ олон болгоод байхадаа, жэлдээ 2000 шахуу үхэр худалдаха, үсэлхэ аргатай болгогдохо. Тиигэбэл 1963 ондо 2509 центнер үхэрэй мяха абаһан һаа, тэрэнэй хэмжээн тэрэ үедэ 5490 центнертэ хүрэхэ зэргэтэй.

Һүнэй талаар мүн лэ ехэ хубилалта хэгдэхэ. Энэ үедэ үнеэдэй тоо толгойн олошорхотой хамта, үүлтэр һайжаруулагдаха юм. Хэрбээ нёдондо үнеэн бүриһөө 1388 литр һү һаажа, хамтадаа 21,6 мянган центнер һү абаһан байбал, тиихэдэ 45 мянган центнер һүн лаб абтаха. Ниихэлээрээ үнеэдые хаһа сар сооһь ороондо оруулжа, толгой бүриһөөнь тугал абаха, гарза хоролтотой эрид тэмсэхэ зорилго табигдаха байна.

Гахай үсхэбэрилгэдэ бүришье һаа ехэ анхарал хандуулагдахань. Үдэсэ һайтай, түргэн томожодог энэ мал манда ашаг ехэтэй, олоор тэжээхэ аргашье бии. Энээн тухай дээрэ хэлээ һэм. Нёдондо 1173 центнер гахайн мяхан абтаа һэн. Энэ жэлэй эхиндэ 2141 гахайтай (тэрэнэй 271-ниинь гол, 238-ниинь нэгэ дахин түрүүлхэ эхэ гахай) байгаабди. Түрүүлгэ, түлжүүлгые амяарлажа, энэ һалбарая томодхоһон, ажалынь оньһожоруулһанай ашаар 1971 оной эхиндэ фермэ дээрээ 4000 (500-ниинь гол, 900-ниинь нэгэ дахин түрүүлхэ) гахайтай болохобди. Тиигэбэл адагынь 10.000 поршоонхо жэл соогоо абажа, тэрэнээ түлжүүлжэ, 7000 гаран центнер мяха абаха гэжэ тоолонобди.

Имэл олон гахай жэл соо үргэлжэдөө шахажа байхын тулада элдэб тэжээл хэрэгтэй. Баян-Булагта бүри мүнөө жэлдэ кукурузын набша, горох, обёос, ороoһо тарянай үлэгдэл, саахарай свёклын, хартаабхын эшэһээ эхилээд, капуста, морхооб болон бусад зүйлнүүдые холиһон силос траншей соо дарадаг болохомнай. Энэ жэлдэ 500 тонно имэ тэжээл дарагдахань. Эндэ гахайн байрын барилга дүүргэгдэжэ байна. Досооонь эдеэ болбосоруулха, зөөхэ, шабааһа сэбэрлэхэ, гаргаха болон бусад олон оньһон түхеэрэлгэнүүд түгэс тодхогдохо юм. Саашадаа энэ фабрика улам үргэдхэгдэхэ, бүтээсэнь бүри ехэ болгогдохо.

Адууһа малай ашаг шэмынь арьбадхаха, продукциин өөрынь үнэ сэнтэй хямдарха ябадал имагтал лаб хүрэхөөр аад, эрхим шанартайгаар буйлуулһан тэжээлһээ ехээр дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ али бүхы тэжээлээ зүбөөр буйлуулжа малдаа эдюулхын түлөө оролдохо зэргэтэйбди. Тэрэнэй түлөө элдэб нарин оньһон түхеэрэлгэ хэрэгтэй. Малай тэжээлдэ химическэ элдэб элементнүүдые нэмээдэг болоһон ушар бүришье һаа зайлашагүй эрилтэ табина.

Энэ ушарые шухалада тооложо, 4-дэхи отделениин оршондо, МТМ-эйн дэргэдэ холимол (комбинированна) тэжээл буйлуулха завод барижа эхилээбди. Тэндэ үхэртэ (илангаяа үнеэдтэ), гахайда, шубуунда үгтэхэ тэжээл буйлуулагдаха. Тус завод совхозойнгоо бүхы отделенинүүдые имэ тэжээлээр хангажа байхаар бодхоогдоно.

Тэрэшэлэн хэршэгдэһэн һолоомо дрожжоор эһээжэ, дэбтээжэ, амта шэмэ оруулдаг тусхай нэгэ томо цех мүн лэ баригдахань. Тус цех сүүдхэ соогоо 30 тонно хүрэтэр иигэжэ буйлуулагдаһан тэжээл бэлдэжэ гаргаха хүсэтэй байха юм. Эндэ бэлдэгдэһэн имэ тэжээл фермэ бүхэндэ зөөгдэхэ. Централизованно томо цех байгуулхадаа, ехэ мүнгэ зөөри, хүнэй болон техникын хүсэ алмаха, адууһа малаа таһалгаряагүй хангаха арга олохо зэргэтэйбди.

Ниитынгээ адууһа малай харууһа, эдеэлүүлгэ дээрэ анхаралаа онсо хандуулаад, тоо толгойень олошоруулаад, үүлтэрыень һайжаруулаад байхадаа, хараалһан продукцияа абажа лаб шадахабди. Имэ эрмэлзэлтэйгээр улад зомнай ажаллажашье байна. Ерэхэ зургаан жэлэй эсэстэ 1963 онтой зэргэшүүлхэдэ мяха абалгые 2,5 дахин, һү—2 дахин, ноoһо 1,5 дахин дээшэлүүлхэ зорилго табяабди. Тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлбэл, совхозоймнай абаһан бүхы продукци 2.871 мянган түхэригтэ хүрэжэ, 1963 оной хэмжээе 1.200 мянган түхэригөөр үлүүлхэ зэргэтэй болоно. Ниихэдээл совхознай олзо доходоор ехэ, баян дэлгэр ажахы болохо байһаниинь дамжаггүй.

ЭРДЭМ НАУКАТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР...

ИМЭ ЗОРИЛГО урдаа табяад байхадаа, урданайнгаа юрэнхы, таамаг гуримаар ажахынгаа бүхы һалбаринуудые эрхилхэ саг барагдаа гээшэ. Улам үдэжэ, ашаг шэмээе бүри дээшэлүүлжэ байгаа адууһа малаа али бүхы эрхим шанартай тэжээлээр хангажа байхын тулада газар баялигайнгаа шадалые гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ хэрэгтэй. Хараха янзада манай совхозой эдлүүриин газар тиимэ ехэ бэшэ шэнги байха. 9200 гаран гектар тариалантай (тэрэнэй 5 мянга гараниинь ороoһото ургамалнууд эзэлнэ), 2200 гектар гаран сабшалантай, 12,9 мянган гектар бэлшээритэйбди.

Гэбэшье эдэ бүхы газараа хүсэ шадал сооһь мүнөө үедэ эдлэжэ, һайн ургаса абажа байнабди гэхын аргагүй. Хэрбээ агротехникые зүбөөр баримталаад, эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү онол аргануудые үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлээд байбал, ниитынгээ малда жэл бүхэндэ бардам хүрэхэ бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл, ороoһо тарянай зүйл ехээр абаха арга боломжо манда тон ехэ.

Хараалһан хэмжээ ябуулганууд дотороо тариалангайнгаа хүрьһэндэ ехэ хэмжээнэй наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, шанаржуулхаар харааланхайбди. Газар эдлүүрилгын, ургаса харууһалгын агротехникэ һайжаруулха асуудал тушаа онсо анхарагдаха болоно. Тиихэтэеэ хамта газараа паарлажа эдлэдэг гуримһаа арсахын хойноһоо ябадал хэжэ байнабди. Мүнөө үедэ манай совхоздо Буряадай эрдэм шэнжэлгын комплексно институдай эрдэмтэд шэнжэлгэ, туршалгын ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Тэдэ эрдэмтэдтэ 70 гектар газар таһалжа үгтэнхэй. Тэдэнэр паарлаһан газар дээрэ наран сэсэг, горох, болон малай тэжээл болохо бусад холисонуудые тариһан. Тиихэдээ газарай хүрьһэндэ минеральна элдэб үтэгжүүлгэнүүдые ондо ондоо болзортo оруулһан байха. Энэ туршалгын дүнгэй эсэстэ ямар нэгэн ашаа туһатай, зүб ёһотой гурим тогтоогдохо бээзэ гэжэ найдагдана.

Гадна туршажа үзэхын тулада ондоо тээһээ олон янзын сортын шэниисын үрэһэ захижа асараабди. Тэдэнэй дунда Красноярска институдһаа абтаһан түргэн эдеэшэдэг хатуу «ракета», тэрэшэлэн «саратовская-29», «Жанна-Кызыл» гэхэ мэтын ургаса ехээр үгэдэг сортын шэниисэ бии. Тэдэнэрые тарьяад, ургуулжа байнабди. Һайн үрэ дүн харуулаа һаань, саашадань тиимэ сортнуудые нютагжуулхада яаха һэм.

Сабшалангаа ургаса һайнтай болгохын тулада баһал һанал табигдана. Дээрэ хэлэгдэһэн институдай эрдэмтэ нүхэр Рампилова манай сабшалан дээрэ туршалга хэжэ зуһаа шахуу. Тиихэдээ сабшалангай хүрьһэндэ азотно, фосфорно, калийна гэхэ мэтын минеральна үтэгжүүлгэнүүдые элдэб хэмжээтэйгээр оруулһан байна. Мүн ногоо сабшалгые элдэб болзорто хэжэ, туршалга хэнэ.

Совхоз сабшалангай газарые бургааһа, бороложоһоонь сэбэрлэхын тулада гербицидүүдые сасаһан бэлэй. Энэ хэмжээн һайн үрэ дүн харуулаа. Тэрэшэлэн газар уһалалга тушаа хэмжээн абтана. Хүдэри горхон дээрэ хоёр хаалта баригдажа дүүргэгдэнхэй, үшөө нэгэн баригдана.

Эбэртэ бодо малай үүлтэр һайжаруулха шухала. Комплексно институдтай хэлсээ баталжа, биологиин таһагай эрдэмтэд нүхэр Бахрушевай хүтэлбэри доро һайн үүлтэртэ мал шэлэн абаха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Мүнөө Алтайн отделениин фермэдэ һайн үүлтэрэй 117 үнеэд илгагдан абтаад, амяарлан харууһалагдана. Тэдэниие зоотехническэ ёһоор харууһалха, тэжээхэ талаар баһал тусхай гурим зохёогдохо юм.

Олохон зорилгонууд хараалагдаа, бүтээхэ, бэелүүлхэшье юумэнүүд айхабтар ехэ. Зориһондоо хүрэхын түлөө совхозоймнай бүхы ажалшад шууд хүсэлэл эрмэлзэлгэтэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байна. Тиигээдшье үйлэдбэреэ интенсификациин замаар дабшуулха сагай эршэдэжэ байһан имэ гайхамшагта үедэ габшагайгаар, дорюун шангаар хүдэлөөгүйдэ аргагүй ха юм даа.

Н. ЕЛИЗОВ,
Хүдэриин совхозой директор.

ФЕРМЭДЭ АГИТАТОР ЕРЭЭ

Августын нэгэ үглөөгүүр Саяанай совхоздо ерэхэдэмнай директор нүхэр С. С. Автушенкын кабинет соо үйлэдбэриин участогуудай хүтэлбэрилэгшэд бултадаа шахуу сугларанхай байба. Эдэнэр ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэжэ, директорһээ заабари, зүбшэл абаад, ажалладаг газартаа бусаба. Гансал совхозой хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Гонгор Мункуевич Сыренов кабинет соо үлэшэбэ. Яахадааб гэхэдэ, нүхэр Сыреновэй хабаадахагүй асуудал гэжэ үгы ха юм. Мал ажалай фермэнүүдэй, үбһэ хуряалгын звенонуудай, мүн таряа хуряалгада оролдохолэй хүдэлмэринүүд тэрэнэй һанаа зобооно.

— Та, мүнөөдэр юу хэхэ һанаатайбта,— гэжэ директор Гонгор Мункуевичһаа асууна.

— Һү һаалиин фермэнүүд дээгүүр ябажа, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд тухай малшадта хөөрэжэ, тайлбарилжа үгэхэ һанаатайб,— гэбэ.

— Зүб лэ даа, тиихэл хэрэгтэй, —гэжэ директор нүхэр Сыреновэй үүсхэлые һайшаaба.

Уданшьегүй «ИЖ» мотоциклда һуугаад, Гонгор Мункуевич Улаан-Горхоной фермэ хүрэжэ ерэбэ, хөөрэлдөө эмхидхэбэ.

Фермын улаан булан соо хон жэн болошобо. Гансал тэндэ хүнэй гүбэр шэбэр гэлдэхэнь дуулдана.

Гонгор Мункуевич СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ ямарнууд асуудалнуудые шиидхэһэниинь хөөрэжэ захалба. Удаань совет арад зоной һуудал байдал һайжаруулха талаар абтаһан хуулинууд тухай хэлэжэ үгөө.

Манай арад зон СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ баталан абтаһан документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалжа, үнэн зүрхэнһөө баясаба. Советскэ Союзай Коммунис парти, манай правительство ажалша хүнэй ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ түйлай ехэ оролдолго гаргадаг гэжэ нүхэр Сыренов нютагай ульгэр жэшээнүүд дээрэ тогтожо байгаад ойлгуулба.

Манай үбгэ баабайнар урдань хайшан гээд ажаһуудаг байгааб? Мүнөө болоод байхада ямар хубилалтанууд болооб гэжэ агитаторай хэлэхэдэ, Улаан-Горхоной һаалишад өөһэдөө хөөрэлдэжэ эхилбэ.

—Манай гэртэ Ильичэй гал носоно, энээнгүйгөөр юушье хэхээ болёобди. Айл бүхэнэй гэртэ гоё һайхан мебель бии болоо, үхибүүднай булта ном үзэнэ. Бэшэ юун хэрэгтэйб даа. Имэ һайхан жаргалта үе саг эхилээ гээшэл. Оронойнгоо баялигые улам арьбадхахын тула һайса хүдэлхэ, ажаллаха хэрэгтэй, —гэжэ фермын һаалишан нүхэр Мылзенова хөөрэнэ.

Нүхэр Сыренов совхозой ажалшадай дунда соёл гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар абтажа байһан хэмжээнүүд тухай тусгаар тогтожо хэлээ. Хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд, худалдаа-наймаанай —магазинууд, ларегууд олошорхо, тэдэнэй хүдэлмэри хойшодоо һайжарха гэжэ найдуулаа.

Совет гүрэнэй наһатай болоһон хүнүүдтэ, олон үхибүүдтэй эхэнэрнүүдтэ пенси, мүнгөөр туһаламжа үгэдэг тухай саашань хөөрэбэ.

— Манай совхоздо зуу гаран хүн гүрэнэй пенси абадаг, 80-аад эхэнэрнүүд олон үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байһанай түлөө мүнгэн тэдхэмжэ абадаг байна. Эндэһээ хойшо колхознигууд пенси абадаг болохонь. Манай орон дотор аяар 6,5 миллион колхознигууд пенси абадаг болохо юм. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, жэлэй ошохо тума совет гүрэнэй баяжажа байһаниие харуулна. Хэн түрэл оронoo баяжуулнаб? Бидэл гээшэбди. Манай һайнаар ажаллаһан дээрэһээ жаргалта сагнай—коммунизм дүтэлжэ байна ха юм,— гэжэ нүхэр Сыренов онсо тэмдэглэнэ.

Эндэхи фермэ дээрэ Лидия Мылзенова, Шоён Булгутова, Софья Бандеева, Долгор Баторова болон бусад хүдөө ажахын үйлэдбэриин ёһотой замай залуушад болоно. Эдэнэрэй хэһэн ажал һайн шанартай. Эдэ һаалишадай нэгэ нэгэниинь өөр дээрээ даажа абаһан бүлэг үнеэдһээ долоо һара соо 20—22 мянган килограмм һү һаагаа. Эдэ тоонууд Түнхэнэй эрхэ байдалда яһала һайн гээшэ. Улаан-Горхоной фермын коллектив һү һааха жэлэй түсэб октябриин нэгэн болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абаба. Тэдэнэй энэ үүсхэлынь һайшаалтай, урматай. Улаан-Горхонойхид хэлэһэндээ лаб хүрэхэ ааб за гэжэ һанагдана.

Агитатор нүхэр Сыренов фермын ажал хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дунданууд тухай саашань хөөрэбэ. Зарим нэгэ һаалишад, жэшээнь, Женя Лобанова, Дари Будашкеева, Вера Хосомоева үнгэрһэн долоо һара соо өөр дээрээ даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ оройдоо 14000—16000 килограмм һү һаагаа. Энэмнай ехэ бага гээшэл. Бусад һаалишадтай адли эрхэ байдалда хүдэлдэг аад, эдэ һаалишад юундэ муугаар хүдэлнэб, ямар шалтагаанһаа боложо эдэ һаалишадай үнеэд бага һү үгэнэб гэжэ агитатор тайлбарилба. Ажалдаа гээгдэжэ ябаһан нүхэдтөө туһалха хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Энэ мэтээр хөөрэлдөөгөө дүүргэхэмни, хэндэ юун ойлгосогүйб, һурагты, хэлэгты,— гэжэ агитатор малшадта хандаба.

— СССР-эй Верховно Соведэй баталан абаһан хуулинуудые бидэ ехэтэ һайшаанабди. Энээндэнь харюу болгон хойшодоо бүри һайнаар хүдэлхэбди. Жэл соогоо 27 мянган литр һү һааха уялгатайб, тэрэнэйнгээ 20 мянгыень дүүргээд байнаб. Үлэгшэ 7 мянгыень октябрь болотор дүүргэхэб,— гэжэ һаалишан И. Булгутова мэдүүлбэ.

— Фермымнай ажал хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон гэжэ нүхэр Сыренов зүбөөр хэлэнэ. Долоон һара соо үнеэн бүриһөө 900-гаад килограмм һү һаагааб, тэрэмни тон бага. Үшөөл муугаар хүдэлшэб. Нүхэдһөө гээгдэнгүй, һайнаар хүдэлхэ уялга абанаб,—гэжэ һаалишан Д. Базарова хэлэбэ.

Улаан-Горхоной фермын һаалишад бултадаа һайн хүдэлхэ, бэе бэедээ туһалалсаха, фермынгээ нэрэ хүндые дээрэ абажа ябаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэд.

Д. ЯНДАНОВ,
Б. ШИРЕТОРОВ.

Эмниг боро моринойнгоо хатар мэдүүлэн, үргэн талаар табилуулагша зураг дээрэхи энэ хүбүүмнай Яруунын совхозой һаалиин нэгэ фермын мал адуулагша Жамьян-Доржо Ринчинимаев гэшэ. Малша хүбүүнэй үнеэдээ шадамар бэрхээр оролдосотой һайнаар адуулдаг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Кипрэй газар дээрэ гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй добтолон ороход аюулай тохёолдоһонтой дашарамдуулан, президент Макариос Кипрэй республикын сүлөөтэ эрхэ ба бэеэ дааһан байдалые хамгаалхын тула сэрэгэй туһаламжа үзүүлхые гүйжэ, Советскэ правительствада хандаһан байгаа.

Советскэ правительство амгалан байдал бэхижүүлгын ашаа туһые хүтэлбэри болгон, бүхы киприодуудай — грегүүд болон турогуудай амгалан тайбан ажаллаха, сүлөөтэ гүрэнөө бэхижүүлхэ эрхыень хамгаалха гэһэн Кипрэй республикын үнэн зүб хэрэгые хэлбэришэгүй дэмжэнэ. Гадаадаһаа зэбсэгээр хамаархажа, Кипрэй дотоодын хэрэгүүдые шиидхэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэ Кипртэхи, Кипрэй оршон тойронхи байдалые саашадань улам түгшүүрилтэй болгохоһоо ондоо юумэндэ хүргэхэгүй гэжэ хэдэн дахин мэдүүлһэн байгаабди.

Кипртэ эсэргүү зэбсэгтэ добтолгын аюулта хойшолонгуудай түлөө харюусалга тухай Советскэ Союз уридшалан һануулһан байха. Кипрэй республикада эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга хэгдэжэ, Советскэ Союзай урда хилэдэ дүтэ зэбсэгтэ хёморооной болохо, манай оронoй амгалан байдалда, тэрэшэлэн манай ханинар ба союзник гүрэнүүдэй амгалан байдалда аюулай тохёолдоо һаань, тэрээндэ Советскэ Союз хамааранггүй байжа шадахагүй гэжэ Советскэ правительство мэдүүлээ һэн.

Советскэ Союз Кипрэй оршондохи байдалые анхаралтайгаар шэглэн хаража байгаа, хаража байһаар. Кипрэй республикын бэеэ даанхай байдалые, территориальна бүтэн бүрин байдлые заатагүй хүндэлхэ ба бэеэ барихыень тусхайта оронуудые, тэрэ тоодо Турциие, Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущев августын 9-дэ уряалһан юм.

Кипртэхи байдал һүүлэй үдэрнүүдтэ зарим тэды зөөлэрөө. Кипрэй республикада эсэргүү сэрэгэй ябуулганууд зогсоогдоо. Тиигэбэшье, Кипрэй оршон тойронхи байдал урда мэтэ түбэгтэй байһаар. Кипрэй асуудалые греческэ ба мүн турецкэ бүлгэмүүдэй ашаа туһада, Кипрэй республикын бэеэ даанхай байдалые, территориальна бүтэн бүрин байлгые хангалгын ашаа туһада харюусахаар, амгалан ёһоор шиидхэхэ оно мүр олохын тулада Советскэ Союз саашадаа оролдолго гаргаха байха. Гэбэшье, ушар байдалай ондоо шэглэлтэйгээр һүжэрөө һаань, Кипрэй республикын территориие добтолон орохо хүрэтэрөө хурсадаа һаань, Советскэ Союз хамааранггүй байжа шадахагүй.

Кипрэй правительствын, президент Макариосай өөрынь хандалгада харюу болгон, Советскэ правительство иигэжэ мэдүүлнэ: энэ республикын территориидо гадаадаһаа зэбсэгээр добтолон оролгын тохёолдоо һаань, Кипрэй республикын сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалаа гадаадын интервенциһээ хамгаалгадань Советскэ Союз туһа хүргэхэ байха, энэ асуудалаар мүнөө хэлсэхэ хэхээр бэлэн байна.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ КИРГИЗЭЙ ССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЭ ХАРАБА

ФРУНЗЕ, августын 16. (Пресс-группа). Киргизидэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев мүнөөдэр Республикын арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошожо хараа. Элээнтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Поляков, тэрэшэлэн Киргизэй компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Усубалиев, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Т. Кулатов, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. Мамбетов, Киргизэй КП-гай ЦК-гай хоёрдохи секретарь М. А. Гаврилов, КПСС-эй ЦК-гай Дунда Азидахи Бюрогой түрүүлэгшын орлогшонор В. К. Акулинцев, С. М. Веселов, Дунда Азидахи хлопогой хэрэг эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Н. Куликов болон бусад эндэ ерэлсээ.

Н. С. Хрущев энэ республика дотор ехээр дэлгэрэнги үүлтэрнүүдэй мал харалгаар выставкэтэй танилсалгаяа эхилбэ. Эдэ үүлтэрнүүдэй олонхинь Киргизидэ мэргэжэлтэд болон малшадтай хамта эрдэмтэдэй оролдолгоор бии болгогдоо.

Нүхэр Н. С. Хрущев хлопок, саахарай свёкло, овощ, үрэ жэмэс, мак, тамхи болон бусад ургамалнуудые Киргизидэ тарижа ургуулдаг түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаа.

Никита Сергеевич эндэхи хүнгэ ба хүнгэн промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдые павильондо орожо хараа.

РЕПОРТАЖ

ҮДЫН ЗАБҺАРЛАЛАЙ ҮЕДЭ

Тэжээл бэлэдхэлгээр Яруунын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудһаа алиниинь түрүүлжэ ябанаб гэжэ хүдөөгэй парткомдо хэлсээнэй болоходо, «Дружба» колхоз хамагһаа ехээр силос даража байна гээд элирээ һэн...

Ашаагаа ехээр хэхын тула хоорбоёо хажуу тээшэнь тэрбытэр табиһан, өөдэнь үндэр болгоһон кузовтай автомашинанууд удаа дараа силос даража байһан газарта ерэнэ. Хараха янзада ород аад, унаган буряад хэлэтэй залуу эхэнэр Евдокия Пономарева жолоошониие энээ руу машинаа сухарюул гэжэ заана. Тиигээд ерэнэй автомашинын хойто таладахи түмэр аргамжын үзүүрые силос даруулжа байһан тракторта шагталжа жүдхүүлхэдэнь, ехэ ногоон тээбэринь һанаһан газарта хоггүйгөөр буулгатдашана.

— Сэбэр аабза? Һананагта, түрүүн силос хэжэ эхилхэдээ; яагаа дүрэгүй байгаа гээшэбибди,—гэжэ үнеэхи залуу эхэнэр һануулан хэлэнэ.—Автомашинын кузов соо нягтаршаһан ногоое хэды хүн асаар нoолoжо, зулгаажа, нэгэ оролго соо буулгадаг һаабзабди. Мүнөө энээхэн арбаад метр түмэр аргамжа, нэгэ сажан утатай хабтагайгаар имэ зохидоор бүгүүлидаад, гурбан тонно силос автомашинаһаа һэнгэргүй унагаажа байнабди.

— Үдэр бүри хэды тонно силос даранабта гэнэ гүт? Манай бригадада гурбан комбайн ябана. Комбайн бүхэн табин тонноһоо доошо бэшэ силос халаандаа хадаха даалгабаритай. Агрегадуудынай үдэрэйнгөө даалгабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг. Дэлэг Еншидоржиевай, Павел Артемьевэй комбайнууд илангаяа үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Удахагүй үдын хоолой забһарлал болохоёо байна, тиихэдээ хэнэй ямар ажаллажа байһан тухай хэлсэгдэхэ даа,—гэжэ Пономаревагай хэлэхэдэ, ажаллажа байһан хүниие һаатуулжа байна хаб гэжэ бишье һанабаб.

Зулгэ ногоон дээрэ механизаторнууд, шофернууд дүхэриглэжэ һуугаад, хоол барина. Тиихэ һамбаандаа тэдэнэр тракторист Дондок Базаровай хөөрэхые анхаралтайгаар шагнана. Нүхэр Базаров энэ бригададаа агитатор юм. Августын нэгэнэй байдалаар бидэнэр, хоёрдохи комплексно бригадын силос дарагшад, колхоз соогоо түрүүлжэ, шан абаа һаабзабди. Мүнөө августын арбанай мэдээгээр бэшэнээ баһал ахижа ябанабди. Даалгабариин ёһоор хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо 2000 тонно силос дараха ёһотой аад, 2300-е бэлэдхээд байнабди. Гурбан хоногой турша соо энэ баригдажа байһан шулуун баазын дэргэдэ үшөө 700 тонно силос даража, хамта дээрэнь мянган тонноһоо доошо бэшэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэбди.

Тиигэжэ тодо һонороор бригадынгаа туйлаһан амжалта, урдахи зорилго тухайгаа хэлэжэ үгөөд, коммунист Базаров тобшо тэдыгээр доторой болон уласхоорондын байдалһаа һүүлшын һонинуудые хөөрэбэ. Н. С. Хрущевой орон соогуураа аяншалжа, хүдөөгэй ажалшадтай уулзажа, ажал хэрэгтэйнь танилсажа ябаһан тушаа хүнүүд ехэ һонирхоно. Агитатор хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ газар дээрэ силос дарахада ехэ хоролтотой, шэмэ шүүһэниинь дэмы хосорно гэжэ Никита Сергеевич Хрущевой хэлэһэн ажаглалта тухай тогтобо.

— Энэ бэеэрээ нүхэ малтажа, бетон шулуугаар ханалжа, тэндээ силосээ хэхэ аргагүй һэн хойноо, мүнөө иигэжэ задагай газарта шэмэтэ тэжээлээ даража байхадаа, бидэнэр ажалдаа тон нарин нягтаар хандаха зэргэтэйбди,—гээд бригадир басаган Евдокия нүхэдтөө хандана.—Силос даража нягтаруулдаг трактораа зогсоонгүй, шадамараар ябуулха гээшэ ехэ шухала. Ши, Прокопий (тракторист Нохоевто хандана), һанаһанда хүрэмөөр трактораараа силосээ даруулна, нягтаруулнагүйш. Үлэшэ орой болотор, үглөөгүүр эртүүр, ажалай эхилээдүй байхада силосээ нягтаруулдаг болоё.

Иигэжэ ойр зуурын үдын забһарлалгын үедэ агитатор нүхэр Базаров нүхэдтэеэ ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө хээ һэн. Тиигээд силос бэлэдхэдэг эбтэй эетэй энэ бригадынхид хэниинь машинадаа, хэниинь тракторта һуужа, охито ажал дахинаа эхилээ бэлэй.

Ц-Д. ДУГАРОВ.

СОВЕТ ДУНДА АЗИИН ХУРДАН ТҮРГЭН ХҮГЖЭЛТЭ

ДУНДА АЗИДА ганса хлопок, жэмэс ургуулагдаад, ондоо тээгүүршье наймаалагдадаг байһые үшөөл мартаагүй хэдэн миллион хүнүүд Совет орондомнай бии байха. Тэндэ һаяшаг болотор, нэгэнэй зуун жэлэй хорёод онуудаар, Агуу Октябриин Социалис революциин нүлөөн доро Дунда Азида совет республиканүүдай байгуулагдаха үедэ — иимэ байдалтай байһан юм. Эдэ республиканүүдые узбегүүд, таджигууд, туркменүүд, киргизүүд тогтоогоо. Эрхэ сүлөөтэй, социализмын үзэл сурталаар зоригжоһон эдэ арадууд зэбүүрхэлтэ феодальна гуримые усадхаад, засаг түрэеэ гартаа абаа бэлэй.

Феодалнууд болон тэдэнэй тулмаршадые намнаха, империалистнуудһаа туһаламжа абадаг контрреволюционно зэбсэгтэ бандануудые дарахаһаа гадна, нэгэн зуун жэлэй экономическа хоцордолһоо, барга түлюур байдалһаа хахасаха тон орёо асуудал шиидхэхэ шухала байгаа. Энэ зорилгые Совет Дунда Азиин арадууд Советскэ Союзай туһаламжаар амжалтатай шиидхээ.

Мүнөө үедэ Дунда Азиин совет республиканууд хүсэ ехэтэй индустриальна социалис республиканууд болонхой. Эдэ республиканүүдай газар дээрэ хлопок, жэмэс, дулаанай орондо ургадаг бусадшье үрэ жэмэсүүд ехээр ургуулагдана.

Узбекистан, Туркменистан, Таджикистан, Киргизи түүхын, байгаалиин, сагай уларилай талаар адлирхуу эрхэ байдалда хүгжэнэ. Эндэхи промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэринь шье шалаад дүтэрхы. Эгээл иимэ байдалтай дээрэһээ эдэ дүрбэн республикэ нэгэдхэмэл экономическа зургаануудтай байхые хүсэжэ байна. Эдэ республиканүүдай газар дээрэ 17 миллион хүн ажаһуудаг. Дурсагдаһан республиканууд хоёр жэлэй саада тээ Дунда Азиин экономическа нэгэ район боложо нэгэдээ һэн, тэрэниие Дунда Азиин Арадай ажахын совет хүтэлбэрилнэ. Энэнь бүхы ажалаа дүрбэн республикын правительствануудтай, Гүрэнэй түсэблэлгын органуудтай нягта холбоотойгоор эрхилдэг.

«1964 оной түрүүшын хахадта Дунда Азиин экономическа районой арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай» мэдээсэлые Дунда Азиин Статистическэ управлени һаяшаг тунхаглаа һэн. Экономикынь хурдан түргөөр хүгжэжэ байһан ушар тэрэ мэдээсэл соо эли тодоор харуулагданхай.

Жэлэй түрүүшын хахадай түсэб 103 процент дүүргэгдэһэн. Тиимэһээ хараалагдаһанда орхо доо ... продукци гаргагдаһаниинь мэдээжэ. 1963 оной түрүүшын хахадайхитай жэшээлбэл, промышленна продукци бүтээн гаргалгань 15 процентээр дээшэлээ. Совет Дунда Азиин промышленность СССР-эй арадай ажахыһаа хоёр дахин түргөөр хүгжэнэ.

Дунда Азиин совет республиканууд тогтоһон сагһаа хойшо 40-дэхи жэлдээ хлопок, жэмэс, Туркмениин суута ковернуудые гаргахаһаа гадна, ондоо ямар зүйлнүүдые бүтээн гарганаб? Энээн тухайда Статистическэ управлениин мэдээнүүд дотор тодорхойгоор хэлэгдэнхэй. Эдэ республиканүүдта булад, нефть, газ, нүүрһэ, электрын элшэ хүсэ, минеральна утэгжүүлгэ, электродвигатель, трансформатор, экскаватор болон мостовой кран, скрепер болон бульдозер, трактор болон хлопок хуряадаг машина, хубсаһа угаадаг машина болон холодильник, велосипед, арһан гутал, мүн бусадшье зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэнэ.

Дунда Азиин республиканүүдай бүтээн гаргаһан промышленна продукци Советскэ Союзда мэдээжэ байхаһаа гадна, Европо, Ази, Африка ба Латиин Америкын олон оронуудта наймаалагдана.

Эндэхи химическэ промышленность мүн лэ түргөөр хүгжэнэ. Үйлэдбэрилгынь хэмжээн жэлэй түрүүшын хахадта 19 процентээр дээшэлээ. Карбонид, эндотал болон бусад зүйлэй химическэ шэнэ зүйлнүүд бүтээн гаргагдадаг болоһон байна...

Тиигэбэшье Совет Дунда Ази мүнөөшье хлопогой ехээр таригдадаг хизаар байһан зангаараа. Энэ шухаг ургамал тад ондоо техникээр элдүүрилэгдэдэг. Нютагай колхоз, совхозуудта мүнөө бии байһан олон тоото трактор, комбайн, хлопок хуряадаг комбайнуудта нэмэлтэ болгогдон, жэлэй түрүүшын хахадта 9 мянган трактор (15-най хүсэтэйдэ оруулхада 13 мянга), таряа хуряадаг 2270 комбайн, силос хуряадаг 808, кукуруза хуряадаг 396, свёкло хуряадаг 219 комбайнууд, хлопок хуряадаг 2800 шахуу машина, минеральна утэгжүүлгэ сасадаг 978 машина, ашаанай 2187 автомобиль абаа.

Тракторта шагтагдадаха олон машинанууд: 207 косилка, ашаа тээдэг 452 тухеэралгэ, 4300 гаран плуг, 5300 шахуу сеялкэ, 7200 культиватор, хүдөө ажахын олон тоото бусадшье машина, техникэ хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн байна.

Дунда Азиин хүдөө ажахыда хоёр миллион шахуу тонно минеральна утэгжүүлгэ эльгээгдээ.

Узбекистан, Таджикистан, Туркменистан, Киргизи Совет засагай жалнүүдтэ өөрын хүдэлмэришэн ангитай, өөрын техническэ, эрдэмтэ интеллигенцитэй болоо. Һүүлэй хахад жэлэй туршада 340 мянга гаран хүн дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта һуралсаа. Узбек, таджик, туркмен, киргиз арадуудай, мүн Дунда Азида ажаһуудаг бусадшье арадуудай үхибүүд тэдэ һургуулинуудта һурана.

Яков УШЕРЕНКО,
экономическа комментатор (АПН).

УЗБЕГЭЙ ССР. Серноозкеритовэ руднигай Шорсуйска заводые шэнэ газарта абаашаха ажал эхилээ һэн. Юуб гэбэл, энэ заводой байһан хуушан газарта воско-озокеритэй ехэ баялиг олдоһон байгаа. Энээниие нэмэл аргаар абажа болохо юм. Тиимэһээ тус заводые хуушан байраһаань километрэй зайда нүүлгэхэ гэжэ шиидэгдээ һэн. Энээнтэй дашарамдаһан бүхы гаргаша жэл хахадай туршада бусаагдаха юм. Зураг дээрэ: заводой шэнэ барилгын талмай.

ТАСС-ай фотохронико.

НҮХЭДЭЙ СҮҮДҮҮД ҺАЙНААР ХҮДЭЛЭГ ЛЭ!

Социалис ажалай журам бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ предприяти, барилга, колхоз болон совхозуудтахи нүхэдэй сүүдүүд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой гээшэ.

Нүхэдэй сүүдүүд тон адли бэшээр хүдэлөөшье һаа, ниитын гурим, ажалай журам сахиха, ажаһуудал болон ажал хүдэлмэри дээрэ бэелүүлэгдэхэ дүримүүдые дүүргэхэ талаар хүмүүжүүлгын нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Теэдшье коллективэй али нэгэн гэшүүнэй гэмтэ ябадалые нүхэдэй сүүд дээрэ хаража үзэлгэ үнэхөөрөө ехэ хүмүүжүүлхы удха шанартай байдаг лэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной октябриин 23-най Указай үндэһөөр, жэжэ хулиганталга гаргаһан, жэжэ аралжаа наймаа үйлэдэһэн, гүрэнэй болон ниитын жэжэ зөөриие хулгайлһан, мүн эрхэтэнэй үнэ багатай хогшол зөөридэ гар хүрэһэн хүнүүдые нүхэдэй сүүдүүд гэмнэдэг юм. Мүн ажалай журам хазагайруулһан, техникэ муугаар ашаглаһан, мүн тэрэниие үмсынгөө аша туһада өөрөө мэдэжэ хэрэглэһэн—иимэрхүү баримтануудые хаража үзэдэг хаям. Гадна хүдэлдэхын түлөө бэшэшье һаа, архи нэрэһэн, хүниие доромжолһон, сохиһон, гал түймэрэй аюулгүйн, агнууриин дүрим гэхэ мэтые хазагайруулһан ябадалые элирүүлнэ, гэмтэ нюурнуудые хуулиин харюусалгада хабаадуулна.

Иигэхэдээ олониитын аша туһада нүхэдэй сүүдэй ямар ехэ үүргэ бэелүүлдэг, бэелүүлхэ байһаниинь яһала эли болоно хаям даа. Ушар тиимэһээ тэрэнэй ажал хүдэлмэри тушаа олониитын эмхинүүд саг үргэлжын анхарал хандуулха ёһотой.

«Район дотор олониитын һайн дуранай эмхинүүдэй ажал хүдэлмэри ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» асуудалые Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай хүдөөгэй аймагай Соведэй сесси дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэһэниинь тон һайшаалтай. Тиихэдэ парткомой секретариин орлогшо нүхэр Чебунин элидхэл хээ һэн.

Тус сесси үнгэргэхын урда тээ олониитын эмхинүүдэй, тэрэ тоодо нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэри нарин нягтаар шалгагдаашье һэн.

Энээнэй аша туһаар дурсагдаһан район доторой нүхэдэй сүүдүүд яһала һайнаар хүдэлдэг болонхой. Жэшээнь, Ивалгын хүдөөгэй сүүдые Байгалай үмэнэхи партизануудай хүдэлөөндэ хабаадалсаһан, үнинэй коммунист М. А. Цыпынов толгойлхо зуураа, ороһон гомдол мэдүүлгэнүүдые саг дары хаража үзэхэ ябадал хангадаг, хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һаяхан хүниие доромжолһонойнь түлөө Михайлова гэдэгые харюусалгада хабаадуулхыень гүйжэ, нүхэр Дроничева хандаһан байгаа. Арадай сүүдэй зал соо энэ хэрэгэй харагдахада, хүн зон дүүрэн байгаа һэн. Процессшье ехэ эмхитэйгээр үнгэржэ, Михайлова тиихэдэ хүлисэл гүйгаа һэн.

Тэрэшэлэн нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэнэрэй районно Соведүүд республикын олохон аймагуудта бии болгогдонхой. Эдэмнай нютагай Соведтэ ехэ туһаламжа хүргэнэ, нүхэдэй сүүдэй ажал хүдэлмэриие шалгалсана, дүй дүршэлөө халан абалсалга эмхидхэнэ, өөрынгөө һаналмжа дурадхалнуудые холодоо оруулна.

Гэбэшье, сэхыень хэлэхэдэ, нүхэдэй олохон сүүдүүд үшөөл һанаһанда хүрэмэ һайнаар хүдэлнэгүй. Тиимэ сүүдүүдэй районно олохон Соведүүд тогтоогдоһон сагһаа хойшо мүртэй юумэ хэнэгүй. Энэ гол түлэб юун дээрэһээ шалтагаалнаб гэхэдэ, профсоюзай фабрично-заводской комитедүүд болон нютагай Соведэй гүйсэдкомууд нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэриие тон һулаар хүтэлбэрилнэ, юу хэжэ байһыень бүридхэн шалганагүй. Мүн нүхэдэй сүүд жэл бүхэндэ коллективэйнгээ урда тоосожо байха ёһотой. Гэбэшье энэ хэрэг баһал мууса эмхидхэгдэнэ.

Энэмнай аргагүй ехэ дутагдалнууд хаям даа.

Саашадаа нютагай Соведүүд, арадай сүүдүүд, прокуратурын органууд нүхэдэй сүүдүүдтэ саг үргэлжын юридическэ болон методическа туһаламжа үзүүлхэ, заабари захяа үгэхэ, семинар зүблөөнүүдые үнгэргэхэ зэргэтэй. Тиигээд байбал, нүхэдэй сүүдүүдэй ажал хүдэлмэреэ һайжаруулжа, район бүхэн дотор гэмтэ ябадалай улам үсөөрхэ байһаниинь дамжаггүй.

М. МОГНОНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ.

КУЛЬТУРЫН МИНИСТЕРСТВЫН АНХАРАЛДА

Ажалшадай бэшэгүүд

ХУУШАРҺЫЕНЬ ШЭНЭЛ МЭЭР

Манай хүдөөгөөрхин республикын артистнарай зүжэг болон концерт наадатай ерэхыень саг үргэлжэ хүлеэдэг, хүсэдэг гээшэбди. Тэ талаар манай хүсэлые һүүлэй үедэ хангадаг болонхой гэжэ хэлэмээр.

Теэд... теэд заримдаа хүлисэлтэгүй эндүү гарашана: «сэгээн ... үдэр тэнгэриин дуунай ... байһандли» һанагдахаар тохёолдоно.

Юундэ ушарһаа?..

Юунһээ боложо?..

Августын һарын 9-нэй үдэшэ манай Зэдын аймагай «Мир» колхозой клуб соо хүн зон хүлгөөтэй: Улаан-Үдэһээ артистнар ерээ, концерт болохонь... Һонин гээшэнь... эхэн гарадагһай (эхилһэй)...» гэнэ. Арганьшьегүй. Тиимэ концертэ жэлдээ 1—2 ерэдэг.

Наймаан хүнһөө бүридэһэн бүлэг артистнар (Буряад драмын театрай, филармониин) балай һайн бэлэдхэлгүй дээрэһээ боложо, бидэ колхозникүүдай хүсэлые хангажа, сэдьхэлыемнай баясуулжа шадаагүй гэжэ сэхэ хэлэһэн дээрэ. Манай һанахада, энэ ябадал артистнарай муу дээрэһээ болоогүй (тэдэнэр бултадаа бэлигтэй, мэдээжэ болонхой), харин программань хуушаршоо.

Тиимэһээ концертын программые шэнэдхэхэ саг тулаа бэшэ гү? Хэды жэл соо мүнөөхил дуу хатараа—репертуараа һэлгэнгүй нюдэжэл ябаха артистнар бэ? Жэшээнь, РСФСР-эй габьяата артистка Татьяна Гергесова нэгэл хатардаг хатарнуудаа харуулһаар («Бикбарма»—башкир арадай, «Ангуушан ба бүргэд»—монгол арадай ба буряад арадай «ёохор»). Мүн артист Д-Д Жалсараев тэрэл дууладаг «Санжидмаагаа», «Хүршынгөө басагые» таталһаар. Үшөө тиихэдэ РСФСР-эй габьяата артист А. С. Ильин... Сценэ дээрэ гармошкотой гаража ерээд, хэзээ заяанай (30—40-өөд онуудаар) жиирэй хүнэй гү, али һогтуу хүнэй дууладаг хоолойгоор «хаахирхада» эшхэбтэршье, улайжа, сайхааршье байгаа даа.

«Молодойдоо мондолзоо,

Холостойдоо хотолзоо...»—гэжэ байжа, артист хүн аад, элдэбээр, таараха тээшэнь холбоһон хооһон үгэнүүдээр бүридэһэн ёохорой дуунуудые татааб гэжэ А. С. Ильинэй мунхихада мүнөөнэй хүн зон—колхозникүүд хэр ехээр һонирхоо гэжэ һананат?!

Хүнүүд тарахадаа «нэгэ түхэриг хорин мүнгөөр иимэ ахир концерт харахын орондо тэрэ мүнгөөрөө зургаа дахин кинокартина хараа һаа, дээрэхэ һэн» гэлсэжэ ябаа... Тэрэнь зүб.

Тиимэһээ Буряад драмын театрай болон республикын филармониин администрацида энэ ябадалаа усадхахыень Культурын министерство дурадхаха, шангаар асууха, шалгаха зэргэтэй.

«Ёохор наадан хуушараа».

Хуушарһаниинь шэнэлхэ саг болоо. Хуушанай юумэнүүдые бултыень муу гэнэ бэшэбди. Һайн юумэн олон. Хуушанай, урдын юумые шэнэ байдалтай, шэнэ зүйлнүүдтэй тааруулан зохёохо, мүнөө үе сагай—коммунизм байгуулагшадай оюун бодолой эрилтэ хангамаар, шэнэ, гүн гүнзэгы удхатай болгохо саг ерээ гэжэ һанамаар.

Д. БУЯНТУЕВ,
Г. БАЗАРОВ.

РЕДАКЦИҺАА: Иимэрхүү удхатай гомдолнууд хүдөө нютагуудһаа редакцида орожол байдаг. Хүдөө тосхон нютагуудаар концерт, наада харуулжа ябадаг бригаданууд үнэхөөрөөшье репертуараа саг үргэлжэ шэнэлжэ байхые оролдодоггүй. Энээн тухайда филармониин хүтэлбэрилэгшэдтэшье, соёлой министерствэдэшье һайса мэдээжэ. Энээн тухай зохихо зургаануудта яһала хөөрэлдөөн болодогшье. Теэд эдээнэй алинииньшье хэмжээ абадаггүй. Нүгөө талаһаа хүдөө нютагуудаар ябажа, концерт табидаг артистнар өөһэдынгөө ажалда эрилтэ багатайгаар хандана, зарим артистнууд нэгэл дууладаг дуугаа арбаад жэл соо гэхээр шарьюулжа ябадаг зангаараа.

Зэдын аймагай Доодо-Бургалтайн «Мир» колхозһоо бэшэһэн нүхэд Буянтуев, Базаров гэгшэд репертуар шэнэлхэ тухай асуудал табихаһаа гадна, шэнэ—мүнөө үе сагта таарама дуу хүгжэм зохёохо тухай асуудал табижа байһаниинь ойлгосотой.

ГАЛТАЙНХИД «ГАЛГҮЙХЭН» ҺУУҺААР...

Үдэшын боро хараанаар клубай хоорон галай яларшахалаар яһала ... хүхидэг һэмди. Илангаяа залуушуул хүхихэ. Мүнөө үдэшэ клубтамнай наадан, кино болохонь. Ошоно байна даа. Ажалһаа һаяхан бусаһан хүбүүд, басагад эсэһэнээшье амарангүй, хубсаһаа түргэхэн һэлгээд, һаянэй һүүлдэ клуб тээшэ һубарна даа...

Харин манай Галтай тосхоной (Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой 3-дахи бригада) залуушуул ажалаа болоходо, бүмбэгэ сохижо, сүмэтэй сагаа имэрхүүгээр үнгэргэжэ байха юм. Тэдэнэй наадахада, хараад, хүгшэд һонирхон харана. «Мүнөөнэй залуушуул сагаа хүхюунээр үнгэргэдэг болоо, теэд эндэ клуб гэжэ үдэшэндөө онгойхоёо ядадаг юм. Ёһоор лэ тэндээ сэнгэжэ наадаха һэн»,—гэжэ тэдэнэй хэлэхые олонто дуулахат.

Нээрээшье Галтайн клубта хонжэн. Хооһон. Тэндэ шэнэ газетэ, журнал уншаха аргагүй, юундэб гэхэдэ, тэрэнь орой үгы юм. Клубта хүгжэмэй нэгэшье инструмент үгы. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри оройдоошье ябуулагданагүй: клуб соо тооһон, шорой. Клубые даагшашье хэн юм, мэдэхын аргагүй.

Колхозой партийна организаци энэ манай гомдолые тооношьегүй. Галтайн залуушуул энээн тухай оло дахин хэлэһэн байха.

Д. ОЧИРОВ.

Мухар-Шэбэр.

Хилгтын утаһа ээрэдэг трикотажна фабрикада Зоя Васильевагай комсомол-залуушуулай коммунис ажалай бригада фабрика соогоо социалис мүрысөөндэ ходо түрүү һуури эзэлдэг. Тус бригадын утаһа ээрэгшэд Галина Климова, Лидия Жарникова халаанайнгаа нормо 120—130 процент хүрэтэр дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй гэшүүд З. Васильева (бригадир), Г. Климова, Л. Жарникова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Түрэл орон доторнай

МОНГОЛ ОРОНДО ЗОРЮУЛАГДАНА

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Ленинградай антропологи болон этнографиин академическэ музейдэ урданай ба мүнөө үеын Монголдо зорюулагдаһан шэнэ экспозици мүнөөдэр нээгдэбэ. Тэрэнэй гол бүлэгынь монгол арадай 1921 оной революциин һүүлдэхи ажабайдалтай, МНР-эй промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтын түйлалтануудтай танилсуулна. Урдандаа гээгдэнги, бэеэ даагаагүй байһан гүрэнүүдэй социалис оронуудай туһаламжаар, капиталис бэшэ замаар социализмда сэхэ ороһо тухай В. И. Ленинэй һургаал эндэ эли тодоор харуулагдана.

ПАРТИИН УНИНЭЙ ГЭШҮҮНЭЙ БЭЛЭГ

ПЕТРОПАВЛОВСК-КАМЧАТСКИЙ. (ТАСС). Петропавловск-Камчатский городой хажуудахи наруули газарта шэнэхэн саад ургаан һалбарна. Энэнь 1918 оноһоо партиин гэшүүн Поликарп Михайлович Агеенкын городой хибүүдтэ үгэһэн бэлэг болоно. Черниговтэ түрэһэн П. М. Агеенко 25 жэл улуутэй соо Камчаткада ажаһууна. Ямаршье газарта байхадаа саад лэ тариха заншалтай хүн.

Арбаад жэлэй саана П. М. Агеенко энэ городто түрүүшын жэмэстэ саад тариха гэжэ шиидэһэн байгаа. Нүхэр Агеенко Примориин, Украинын туршалгын станцинуудһаа жэмэстэ ургамалнуудай үрэһэ абажа таряад, тэрэниие өөрөө харууһалдаг байба. «Славянка» гэдэг яблонинь түрүүшын жэмэсүүдые үгөө.

Камчатка областиин арадай гэгээрэлэй таһаг эндэ эдир натуралистнуудай станци нээхэ шиидхэбэри гаргаа.

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН

БЛАГОВЕЩЕНСК. (ТАСС-ай корр.). Алас Дурнын эгээн баян район—Амурай область Эхэ оронойнгоо амбаарта шэнэ ургасын түрүүшын миллион пуд ороһо таряа тушааба. Тамбовско, Ивановско, Михайловско, Архаринско үйлэдбэриин управлениудэй олонхи колхоз, совхозууд гектар бүриһөө 100 пуд шэниисэ, еш мээн хуряана.

Тамбовско управлениин Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө областьдотороо түрүүлэн дүүргэбэ. Энэ колхоз 3 мянга шахуу гектар таряалангай га бүриһөө 16 центнер ороһо таряа хуряагаа.

Арсалан ЖАМБАЛОН

ХҮНЭЙ САААНА ХҮН...

Жанраингаа талаар хүсэд тодороогүй—очеркшье гээ һаа гү, али үнэн болоһон ушаршье гээ һаа таараха энэ манай үеын залуушуул, тэдэнэй сэдьхэл бодолой шэнэ һайхан шэнжэ тухай һонирхолтой хөөрөөе Агын журналист, поэт Арсалан Жамбалон эльгээгээ. Ажалша Должид хээтэй хөөрэлдөөнэйнгөө һүүлдэ залуушуулаймни нэрые бү дурдаарайгтыл даа гэжэ журналистые гуйһан байна. Энэньшье ойлгосотой. Геройнуудайнь бодото нэрын заагдаагүйшье һаа, иимэрхүү ушарай Агада, Хоридо, Зэдэдэ, Баргажанда—хаанашье болоно магад байһаниинь һэжэггүй.

Хүниие бүхы талаһаань танижа ойлгохонь бэлэн бэшэ даа гээд зарим зон хэлсэдэг. Магад, тиимэшье байжа болоо. Теэд хүнтэй нюураараа уулзаад, дадажа хөөрэлдөөд байхадаа, ямар абари зантай, хүсэл эрмэлзэлтэй хүн бэ гэжэ тухайлхаар байдаг.

Мүнөөшье наһажаал колхозник Базарай Должидтай хөөрэлдэжэ һууха даа, тэрээн тухайда тон түрүүн ямар бодол түрүүлһэнээ һанажа һуубаб. Арбаад жэлэй саада тээ, газетын редакцида хүдэлжэ байха үедөө энэ хүнтэй түрүүшынхеэ уулзаа бэлэйб. Бури тиихэдэ гүн һайхан сэдьхэлтэй хүн ха гэжэ зүб лэ тухайлһан байгааб.

Должид сүмөөхэнөөр алхалан газаашаа гараһан аад, удангүй һөөргөө оробо.

—Абяа аниргүй даа. Тэдэ хөөхэйнэрни шаг шууяа табилдаһаар хүрэжэ ерэхэ үшөөл удыхан гээшэл ха. Эртэхэн байна хэбэртэй. Часнай зүб юм гээбы даа,—гэжэ дуугаран, час тээшэ хараадхина.

Стол дээрэнь байһан тэбхэр хүреэтэй час арбанһаа үнгэрөөд ябана. Өөрынхиеэ харабаб—баһал тиимэ.

—Байза, бэшэ зонтнай хаана гээшэб? Юундэ нэгэшье хүн харагданагүйб? Тугаар ерэхэдээ бүхы гэрнүүдтэ ороож, хэншье дайралдаагүй,—гэжэ тэрээндэ ханданаб.

— Бэшэмнай культбаза ошонги.

—Байза, таамнай мүнөө эндэ ахалагшань гүт?

—Бэшэ бэд дээ. Битнайшье хойшоо гараһан хүнби.

—Эдэнэрэйтнай эзэгүйдэ гэрэйнь үүдэнүүд хододоо суурга, шэбхэгүй һула байдаг юм гү?

—Тиигээ ааб даа. «Хаанаһаа хэн ерэжэ, юумэ абаха юм? Хүнэй юумэ абахаһаа байтагай, газарташье хэбтэһэн юумэ абагдахагүй даа» гээд, юрэдөө, эдэмни урагша абадаггүй агшал. Бүхы зониие өөһэд шэнгеэр һанадаг юм гээбы даа. «Тэнюун хүндэ хориггүй» гэжэ зүб лэ байгаа ха.

—Теэд, бэе бэедээ, хүн зондо найдадаг хадаа һайн лэ гээшэ ааб даа.

—Нээрээшье зүйтэй юм гү гэжэ һанахаар агша. Юрэдөө, дуулахал һаа, «юумэ бүхэн хүнэй һэшхэлээр лэ шиидхэгдэхэ ёһотой» гэлсэгшэл даа. Тиимэшье гээшэ ааб даа.

Зүб юумэ дуугарба гээшэ ха гүб гэжэ тодолон мэдэхые хүсэһэндэл, Должид нам тээшэ ойро зуура хараад байба. Энэ эхэнэрэй урин нюдэд лаампын ёлгоо гэрэлдэ дүтэлхэдөө, залуугайхидаал адли бури соггойгоор ялалзана. Гэбэшье, толгойтоо бооһон пулаад дороһоо бултайгша һаншагайнь буурал үһэнүүдые һаял обеорбоб. Тухайлхада, Должид үндэршэг наһатай болоһон ёһотой.

—Хэдытэй болообта?—гээд асуубаб.

—Наһаншье яһала ошоо даа. Юрэдөө, жаран зургаандаа ябана гээшэ хаб.

—Теэд энэ фермэдэ хэр үнинэйбта?

—Юрэдөө, тэдыдэхи жэлээб гэжэ сэхэ хэлэхэнь бэрхэтэй агшал. Үнэндөө болобол, гушаад жэл соо эндэ һаалишан ябаа хүнби. Тиихэдэ тон энэ шэнэдхэгдэһэн фермэдэ хоёрдохи жэлээб.

Энэ хүгшөө үни холын юумэ толгой соогоо бүридхэн суглуулжа байһан хэбэртэй, түр зуура нюдөө уйтан болгоод, бодолгото болоно. Һүүлээрнь һуурияа заһажа һуугаад, нам даруугаар хөөрэжэ оробо.

—Эндэ колхозой һая тогтоод байхада, хамталагдаһан бүхы үнеэд суглуулагдажа, ниитын фермэ бии болгогдоо агша һэн. Нютагай хэды залуу басагад, бэреэдүүд буляалдаагаар үрдилдэн тэндэ һаалишад болоо гээшэ һэн хабди.

Должид нэгэ удаа һанаа алдаад, дуугай болон сай аягална. Бишье һанал бодолдо эзэлэгдэшоод һуугааб.

—Теэд һая колхоз болоод байхадт, һаали барихань бэрхэтэйшэг һэн ха гү?

—Мүнөө һанаад үзэхэдэ, юумэн шэнэ һүрэгөө һонирхолтой байдаг гээшэ һэн ха. Юрэдөө, бэрхэшээл гээшые ойлгодоггүй, ехэл абьяастайгаар хүдэлэгдэгшэ һэн. Тэрэ үедэ үүр сүүрээр бодоод, дуу дууладажа ябажа, үбэлэй янгинама жабар соо гарнуудайнгаа бээрэшэтэр үнеэдээ һаагша бэлэйбди. Тиигээд үдэшэлэниинь һарын сагаанаар сар унаагаар алхюулан, һүниин тэн болотор, үбһөө шэрэхэш. Тиигэжэ ябаад һааһан һүмнайшье биратүй бага һэн ааб даа. Бури хожом даа, үнгэрһэн дайнһаа хойшо, үнеэдэймнай үүлтэр һайжаржа, үндэр һаали гэгдэдэг болоходонь, яһала нэтэгүй ехэ һү һаадаг болоо агша һэмди. Теэд юумэншье һаа хуушархадаа, хүншье һаа хүгшэрхэдөө хойшоо гарашадаг лэ байна ха юм даа. Юрэдөө, хэды жэл үнгэрөө юм, колхозой правлени намайе пенсидэ гаргабабди гээ һэн. Теэд миин, ажалгүй ёдойлгожо ябаха гээшэ элүүр хүндэ шалаатай юм байгаал, үдэр, сагшье ошожо үгэхэгүй...

...Би зоной тоодо оролсожо, үнэндөө болобол эдэ залуушуулай тогоо баридаг, гэр байдалыень харалсадаг хүн болоо гээшэ хаб.

Юрэдөөл, хаража байхада, эдэш һонин зон даа. Ондо ондоо зонһоо гараһан хаяал ондо ондоо абари зантайнууд лэ. Даримань угаа дамжажа нарин шанга, юумэ бүхэндэ ябэ гэмэ нягта, гурим журамтай байха һэм гэжэ оролдодог. Үнеэ һаалгын тогтоониһон сагһаа урда хойно болошоо һаань гү, али малаа хооллуулха, ажаллаха гуримай алдагдаалхёо һаань, ехэл тааража ядаха, гүйхэ, харайха даа. Мэдэгмань тад ондоо—гэнэн сагаан, түргэн зантай, алим баша, сортоотой хухюун. Хүнөөр нюур сахингүй арсалдажархёод, тэрэ дары ташаганаса энеэжэ байха. Бальжидмамнай гэхэдэ, хорхойдо хориггүй зөөлэн, сэхэ хүн агша даа. Ябэ тэһэн уруу тэм тэрээн ябалсаад л байха. Үнэндөө болобол имэнүүд аад, эдэнэрни нэгэ һаналтай, эбтэйнүүд гээшэнь. Юуншье гэхын аргагүй. Тэрэниинь лэ юунһээшье үлүү, һайн да бодогшоб.

Хөөрхэйнэрни, түрүүшээр нилээд ядалдадаг байгаа даа. Дунда һургуули дүүргэһээр лэ һаалишад болоһон зондо ямар дүршэл байхаб даа. Нэгэн талаһаа дүрэ гүйдэжэ мэгдэхэ, нүгөө талаһаа үнеэдэйнгээ абари зан мэдэхэгүй. Шадалаараа заахалши даа, заадаг хүниинь шье би һэн гээб. Юрэдөө, нэгэтэ шангарадаашье үзэн гээшэбди. Анхандаа минии һаадаг үнеэдһээ үлэһэн һөөл хайрадаг малаагшан бии юм һэн. Нэгэ үглөөгүүр харан гэһээмни Мэдэгма тэрэ үнеэе тархи түрүүгүй шабхадажа байба гээшэл даа. Амяраа байжа, үнеэндэ хара буушоолби. Юрэдөө, мэдээгүйдөө хажуудань гүйжэ ябашаһан байгаа ха юмбиб:

«Хэлэ мэдэхэгүй мал ямар гэмтэй болобоб? Юундэ сохиоб гээшэбши? Баһа лэ амитан шуу. Малшан гээшэ энэ мэтээр мал үдхэдэггүй юм».

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур
1964 оной августын 19.

БААТАРАЙ СОЛО МАРТАГДАХАГҮЙ

Ажалай үдэр дүүрэжэ, заводой хүдэлмэришэд амардаг, сэнгэдэг паркдаа олоороо сугларжа эхилбэ. Мүн эндэ баглаа сэсэгүүдые бариһан пионернүүд, үбгэд, хүгшэдшье дүүрэн. Тиигэһээршье байтар түхеэрэгдэһэн тусхай трибуна дээрэ заводой үнинэй хүдэлмэришэд, партийна, советскэ, комсомолой хүтэлбэрилэгшэд гаража, митинг нээгдэбэ.

—Агууехэ дайнда хабаадалсажа, шэн габьяа харуулан маанадай жаргалта байдал хамгаалалсан баатарай үхэлөөр унаһан нүхэртөө зорюулһан митинг нээхыемни зүбшөөгыт!—гээд Ленинэй ордентэ паровозо-вагонно заводой парткомой секретариин орлогшо Е. И. Коростелев хэлээд, 1943 оной августын 16-най үдэр сэрэгшэ Александр Матросовой баатаршалга дабтажа, ёһотойл баатарай үхэлөөр унаһан, манай заводто слесареэр хүдэлһэн Сергей Николаевич Орешковэй дурасхаал маанадай сэльхэл зүрхэнлэ ходол һанагдажа ябадаг юм. Заводой залуушуулай дунда хүмүүжэжэ, Эхэ орондоо суурхуулһан хүбүүнэйнгээ памятник нээжэ мүнхэлхыемни зүбшөөгыт» гэжэ нүхэр Коростелев хэлээд, талмай дээрэ бүрхөөтэй байһан хүшөөгэй хушалтые абахадань, нэрьемэ альга ташалган болоно.

Зоригтой, хурса һайхан харасатай Сергей Орешковэй баримал хүшөөгэй харагдахада, эндэ сугларһан нүхэдынь хэдэн минутын туршада абяа аниргүй байжа, тэрэниие мүнхэлнэ.

Дурасхаал болоһон памятнигай дэргэдэ иигэжэ бэшээтэй: «1935 оной майн 8-һаа 1942 оной февралиин 25 болотор Ленинэй ордентэ локомотиво-вагонно заводой паровоз хабсаралгын цехтэ слесарь, удаань мастераар хүдэлһэн Орешков Сергей Николаевич Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронт дээрэ 1943 оной августын 16-да Александр Матросовой баатаршалгые дабтажа, дайсанай галые ами бэеэрээ халхалһанайнгаа түлөө Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм».

— Сергей Орешков манай заводто 16 наһатайһаа эхилжэ хүдэлөө юм. Ажал гэхэдэ үдэр һүниие мэдэнгүй эрхим һайнаар ажалладаг Сергей заводой комсомол, залуушуулай дунда хододоо хүндэлүүлжэ, алдаршажа ябагша байлэ. Би Сергей Николаевичтай суг ажалладаг һэн тула эдэ бүгэдые хододоо һанажа, залуу үетэндэ хөөрэжэ, һануулжа ябадагби. Үнгэрэгшэ жэлдэ Геройн баатаршалга гарган унаһан нютаг Харьков хото шадарай Васищево тосхон ошожо ерэһэн байнаб. Мүнөө эндэхи һургуулида Сергей Николаевич Орешковэй нэрэ үгтэнхэй, тус һургуулиин пионернүүд баатарай хүшөөе хэзээ бүхэндэ хүндэдхэн, батлаа сэсэгүүдые табижа байдаг,—гэжэ локомотив хабсаруулдаг цехэй партийна организациин секретарь нүхэр Дулов сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Геройн памятник бодхоолгодо заводой бүхы залуушуул хабаадалсажа, ёһотой һайн дурасхаалай һүлдэ тэмдэг болоһон памятник өөһэдынгөө—Советскэ Союзай Герой А. Н. Орешковэй нэрэмжэтэ парк соогоо табиба ха юм.

Үгэ хэлэһэн нүхэд—заводой комсомольско организациин секретарь Г. В. Троценко, КПСС-эй горкомой инструктор Евграфов болон бусад баатарайнгаа харуулһан габьяае үндэрөөр сэгнэжэ, ажалдаа амжалта туйлажа, нүхэрэйнгөө баатаршалтые хүндэлжэ ябахабди гэжэ мэдүүлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Сергей Орешковто табигдаһан памятник. 2. Памятник нээлгын митинг дээрэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХҮНЭЙ САААНА ХҮН...

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи хуудаһанда)

Мэдэн гэхэдээ, Мэдэгмагай урда шабхуур ёдогонуулжа, байгаа. Юрэдөө, наһан соогоо хүнэй урида гар хүрэхэһөө бэйтагай, өөрыгөө гаргаһан хүүгэдые сохижо үзөөгүй аад, ехэ аягүйрхөөшөөб. Тэрэ басаганшье мэгдэшөөд, гараараа нюураа халхалан гэдэргээ сухарижа ябаа агша һэн. Үнэндөө болбол үнеэниинь хайраад, хүнэгтэй һүыень адхуулжархиһан байгаа. Энэ малаагшанайнь үдэр соогоо хэды литр һү үгэдэг тухайдань мэдэхэдэмни, хараа байса багые һаалгадаг болоһон байбал даа.

—Мэдэгма, энээнһээ хойшо ойлгодог болоорой. Сохюулхадаа, энэшни һүеэ татаад байна бшуу. Эрхэлүүлэн маажадаг, эльбэдэг байгаа һаашни, таалшаажа хүдэлэнгүй байха. бүхы һүеэ дууһан һаалгаха. Үнеэдшье һаань, дүрэ соонь хандаха хэрэгтэй, —гэжэ хэлээб.

Эдэнэрни муу һанаагаа халагалаад, суглуулжа ябадаггүй зон лэ. Тэрэ хараалгаһанайнгаа үглөөдэрынь Мэдэгма түрэһэн эжыдээ эрхэлһэн юумэдэл намайе хүзүүдэн миһэржэ байгаал даа.

— Должид абгай. үсэгэлдэр адхуулһан һүндөө хара бууһандаа лэ малаагшаниие сохижорхёолби даа. Энээнһээ хойшо ухаа орожо, бүхы үнеэдэйнгээ зан соонь хандадаг болохоб даа,—гэжэ тэрэ найдуулаа һэн.

Нээрээшье тэрээнһээ хойшо Мэдэгмагай үхэр малда далайд гэхыень дахин хараагүй хүнби.

Юрэдөө, эдэнэйм абари зан үдэр үнгэрхэ бүри ондоо болодог. Харан гэһээшни эгэшэ дүүнэр шэнгеэр бэе бэеынгээ үнеэдые һаалсажа гү, ажалдань хамһалсажа ябаха. Мэдэн гэхэдэшни, басагадынь Бальжинимымни хүбсаһыень угаажархиһан байха. Тиихэдэ энэнь тэдэнэйнгээ түлеэень тайрасагаан байха. Юрэдөөл, ойлгохын аргагүй. Али тэдэнэйнь али нэгэн ябан ошон бэримни болоод байжа байха юм гү гэжэ түрүүшээр һанадаг болоо агша һэмби.

Бүри хожомхон комсомолой суглаанһаа ерэхэдээ, коммунис фермэ болохын түлөө мүрысөөндэ оробобди гээд ерээ агша һэн. Ехэшье уялганuудые абаа. Тээд яажа түйхэ хөөрхэйнэр юмта даа гэжэ һанаандаа хайрлаха. арга шадал соогоол ажал хэрэгтэнь хамһалсажа оролдохолшни даа. Хэзээнэйл бэрхэшээлнүүд тохёолдоод лэ байха. Эдэмнай ехэ һү һааха гэжэ унан бодон гүйлдэхэ. Тиин гэһээнь үбһэ хулһаниинь, талха тарьяаниинь таһалдашаха. Үнгэрэгшэ хабар, бүри эргүүр хажуудахи кукурузын силос дууһашабал даа. Басагаднайшье правлениидэ наяржа ороо һэн.

«Гүрэндэ һү үгэхэ зон гүбди, али түсэбөө дүүргээ үгышье һаа хамаагүй болоо юм гү? Силосэй дууһаба, концентрадшье, үбһэншье дууһаха болобо. Эдэниие хаанаһаа шэрэхэ зэн бибди? Бүхы фермэнүүдтэ иимэ юм гү гэжэ һанаһамнай Хүһатыншье, Доргоотыншье фермэнүүдтэ үбһэ, силосэр элбэг ехэ байна бшуу. Юун дээрэһээ манай фермэдэ анхаралаа багаар табидаг болообо та?» гэжэ байгаад лэ манайшье басагад нилуунһаа шулуугиинь дээрэ гадагтал сэхэ руунь табижа мэдээһэн хаш даа. Тээд хоол хоноор манай фермые хангаха даабаритай болоһон бригадир хаана ошоо юм даа, хэдэн хоногой үгы аад, иимэ юумэ болоо ха юм. Энэ үедэ түрүүлэгшэмнайшье город суглаанда ошонги, эзэгүй байгаа. Ондоо тээһээ асаруулдаг болоторнь, хэдэн хоног үнгэршөө. Тиихэдэнь үнеэдэй һүн тахуу бага болоожо эхилээ юм аа даа. Тээд силостэй болоод һөөргэнь харюулжа, һү үгэлгэеэ жэгдэрүүлэн хүсүүлтэрнь хэды шэпээн һүн дутуу һаагдаха гээшэб! Тэрэ үедэ хөөрхэйнэрни урмаа хухараашье һаа, һамбаа олоод лэ дуутай шуутай зандаа ябадаг һэн. Заримдаа һанаа зоборитойшье болохо. Хөөрхэйнэрни, хэды үдэр соо өөһэдынтөө эдихэ талха үнеэдтээ үгэдэг, нүгөө фермэнүүдһээ силос уриһаар асаржа эдюулдэг байгаа бшуу. «Аргыень олоһон хүн абиртахагүй» гэдэгтэл энэ мэтээр арга хургаа бэдэржэ байгаад, һү һаалгаяа доошонь сэхээр оруулаагүйл даа.

Должид түр зуура абяагүй болоһоной һүүлээр урихананаар миһэрсэгээгээд, саашань үргэлжэлүүлнэ:

— Юрэдөө, эдэмни эсэхэ сусахаяа, һууха хэбтэхэеэ мэдэхэгүй, жэгтэй хүнгэн солбон зон агша даа. Үнэндөө болбол, нэгэ тэнигэлнэеэр амаржа хэбтэхын заяагүй, ходол сүлөөгүй, ажалтайнууд байха. Хүнэй заабари гү, али һанамжа хэлээ һаа, зүбөөр ойлгоод орхиходоо бэрхэнүүд. Мэдээгүйдэшни гэр соохиие өөдэ татаад, сэбэрлээд, угаагаад шохиһон байха. Залуунууд аад лэ, тиимэ гээшэ агша гү.

— Тээд, бүри лэ һайн бэшэ гү? Хамаг юумэн ульгэрэйхидэл адли өөрөө бүтэжэ байха.

— һөөл аа даа. Иимэ хүнгэн зоноор хүдэлхэдэ, юрэдөө, амаршье, ажал бүтэсэтэй, урматайшье байдаг агша.

— Эдэнэйтнай хэниинь ахалагшань юм бэ?

— Хүүли ёһоороо Дариманъ юумэл даа. Тээд бүлэдөө ахалагшанууд болоод байжа байха. Үнэндөө болбол, хэниинишье хэнһээшье илгаагүй, дорогүй. «Үгы, Дарима, ахалагшань хадаа ахалагша шэнгеэр зонхилоод байха юм бэшэ гү?» гэхэдэшни, «Должид абгай өөһэд хоорондоо үгэеэ ойлголсожо ядахагүйлди даа. Эндэ ноёной хэрэг үгы. Булта адли зомди. Маанадтаа һанаагаа бү зобогты, юугээшье булялдахагүйлди даа» гэжэ харюусаад, зэргэ энеэлдэхэ. Юрэдөөл, һонин зон даа, нэгэ айлай хүүгэд шэнги эбтэй эетэйгээр хэжэрхихэ. Түрүүшээр минии хүбүүн мотоор хүдэлгэдэг хүниинь юм һэн. Тээд мүнөө харахадамни хэниинишье һаа, адли хүдэлгөөд лэ, байдаг болоо агша. Бэе бэеэ шадахагүй юумэндэнь һургаха гэжэ оролдодог шуу. һаалиин хажуугаар хамһажа, арбаад һүри үбһэ абаад байна. Ерэгшэ харгынгаа захаар хараа ёһотойт.

Мүнөө зөөриньшье сугтаа гэхээр. Нэгэниинь ошоод бултанайнгаа хулһэ салин асарха. Хаража байхадашни, абаха абахаяа тоолоод лэ абаха. Үнэтэй сэнтэй юумэ худалдажа абаха болоходоо, ээлжээтээр мүнгөө хамталаад абаха. Үшөө улаан булан-дамнай наймаанай шкаф бии юм. Дуратайдаа абаха юумэеэ мүнгыень тэндэнь тооложо орхёод абагшабди. Абаха юумэнай дууһахада, хэн нэгэниинь центр ошоод магазинда мүнгыень тушаагаад, эд бараа абаад ерэдэг. Юрэдөө, ямар тэниглэн саг болоо гээшэ агшаб. Үнгэржэ ерэхэдээ, эдээнэймни эдеэ хоолыншье һаа нэгэ. Тээсгэн зуһаланда ороходоо, эдихэ юумэнүүдээ, амһарта жэмһэртэнүүдээ булта намда асаржа үгэбэ гээшэ. «Должид абгай, биднэр нэгэ тогооһоо эдеэлдэг болохо гэлсээбди. Юу хэжэ гэр гартээ эдеэ хэжэ үлүү сагаа гээхэбибди. Тэрэ сагаа ном үзэлгэ, оёдол гэхэ мэтэдэ зорюулаа һаамнай, һураггүй туһатайл. Тиихэдэ, хоёршье хүндэ, дүрбэ-табаншье хүндэ эдеэ хэ—нэгэ мүһэн ха юм. Ажалта үдэрынь, хамаагүй, биднэр хубаалдуужабди» гээд нэгэн дуугаар хэлэбэл даа. Юрэдөө иимэ зоной үнэн зүрхэнһөө хэлэжэ байхада арсаха аалши. Тиигээд лэ тогоошониинь болоо хүн агшаб.

— Залуушуултнай ажалайнгаа забһарта юу хэдэг юм бэ? Ходол сүлөөгүйшүүл байдаг юм гээ һэн бэзэт?

— Яһала ааб даа. Эдэнэймни хэхэ юумэн барагдашагүй. Нэгэ харахадашни, стол тойрожо һуугаад, урдаа ном дэлгээһэн уншажа байха. Үгы һаа, наһан үедөө эээхэндэмни дуулдаагүй юумэн тухайда «энэшни тиимэ, тэрэнь буруу» гэлдэн бэе бэедээ заалсажа байха.

— Тиихэлээ ямар нэгэн һургуулида һурадаг зон алтай?

— Яһала тиимэ. Институт юун гэгшэб даа, тиимэ һургуулида бэлэдхэнэбди гэлсэгшэ. Тиигэжэ байтараа, баһа зэргэлжэ һуугаад радио шагнажа, үгышье һаа, хатар хэжэ, дуу туулалдажа байха. Юрэдөө һонин зон. Залуу үеынхидэй һайн һайхан, эбтэй амгалан ябахые зүгнэһэн зон гээшэ аабза гэжэ өөртөөл хадаа һанагшаб.

Должид һууриһаа бодожо, галаа заһажархёод, газаашаа гараба. «Ехэл залан хөөрөөшэ хүгшэн байна даа» гэжэ һанан һуунаб. Тэрэ газааһаа ороходоо:

— Тэдэмнай дүтэлөө ха даа, дээшэ машинын абяан дуулдахалал гэнэ хэбэртэй, — гэжэ дуугараад, томо горшоогтой эдеэгээ гал дээрэ табиба.

Үшөө нэгэ үнинэй һонирхуулһан асуудал хэлэнһээмни мултархаяа дуугташажа байгаа. Тиин нэтэтэ мэдэхэ болоһон дуу һанаандаа оруулан хэлэбэб:

«Үндэр һаалиинхид гэлсэнэл... Үхид басагадынь суурхаа юм... Бэриие эрижэ ошохолта... Бэлдэтэй бэреэд үгыл даа ... гүүлаха...

Должид урһаламни хаража ... гээд, ойлгүүлжа үгэбэ:

— Хари нэгэ тиимэ дуун бии... лоо агша аабза. Нээрээшье тии... ушар байха. Манай нютагай нэгэ... бүүн һөггүүшэгаар ерээд: «... һаатнай бэриие бүүлгаа һаа, б... һан ха», — гэһэн юм гү даа. ... хэдэнь үхэршэн Бальжирай һа... тоомоо таһаранга «архиин ж... бариһан хүбүүдтэ бэлдэтэй б... үгыл даа» гэжэрхиһэн лэ байга... Тээд өөһэдөө басагаднай: «Инст... дүүргэһэн зоотехник хүбүүдтэ ... ха зомди. Тиигээд фермээ ... олон үнеэдтэй, ёһотойл һүн ... гээнайл болгохобди гээд энеэ... шал даа. Хэн мэдэбэ, нээрээшье ... гэхэ юумэд аалам...

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр ... машинын хүнхинөөн дүтэ бол... зоной шанга шангаар үгэ буля... дуугаралдаха абяан дуулдаба. ... жид халта шагнаархаад абаба.

— Юрэдөө, эдэмни хада гүэ... сууряататар дуу дуулалдаһаар ... дэг юм бэлдэл. Нихэдэ юун ... гээшэб? — гээд гайхан, һана... зобонгёор дуугарба.

Удабашьегүй, газаа машина ... тожо, олохон зон хэбэртэй, энэ... һээр, дуугаралдаһаар орожо ер... Тээд урдань танигдаагүй хүн ... хаб. Булта нам аали болоһо, м... шэлэбэд. Хүбүүд, басагад, үшөө ... гэдинее бии, нээлхэй баруу... хойгуур таража һуубад. Тон ... лэн эдеэ аягалжа байһан Дол... эхилжэ дуугарба:

— Юрэдөө, таанадни юу бул... дажа, арсалдаһаар ерэбэ гээш...

— Должид абгай, юун гэнэ... шэбта? Бидэ арсалдаагүйлди. ... концерт харуулһанайнгаа һү... хараһан кино тухайдаа хөөрэл... ерэбди, — гээд набтаршаг бэ... түхэреэн хара басаганиинь хү... нээр харюусана. Тиихэдэнь зэрг... һууһан нимгэн сагаан шара... жэбжэгэр үндэр бэетэй басаган... хэрэө дэмжэдхинэ:

— Нээрээ тиигээбди, Должид... гай. Мэдэгма зүб хэлэнэ. Боло... һонин лэ кино аад, зарим газа... үнэн байдалые үлүү сэхээр гоёс... хиһон байнал даа. Тиигээд лэ ... нань үнэншэмөөр зүб, хаанань ... рамжагүйб гэжэ булялдаалди...

Энэнь Дарима гээшэнь ха... Тиихэдэ энэ хабтад гэһэн нюу... худэр улаан хүбүүниинь Бальж... ма гэгшэнь ёһотой. Мүн хажу... хоёр хүбүүдээ һуулгаһан наһ... бар һамган үхэршэнэй нүхэр б... болоолтой гээд һанабаб.

— Зай, культбазадамнай ... гээшэнь болообоб даа? Хэр һонин... мэн болооб? — гээд Должид асу...

— Хүхюун юумэн болоо, зо... олон байгаа. Энэ багай малшад... һэнэй бригадынхид сугларза. ... комой секретарь ерэжэ суглаа ... лээ, — гээд үндэр басаганиинь ... рэнэ. — Гүрэндэ мяха, һү болон... дэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ ... га манай колхоз холо үлүүлэн ... гэжэ. Район соогоо мүрысөөндэ ... рүүлээ. Районой дамжуулгын ... тут колхоздомнай барюулагдаа. ... манай фермэдэ үндэр нэрэ зэргэ... гогдоо. Баһа лэ юумэнүүд тэ... тэөбди.

Тэрэ басаган балетко хэ... сооһоо алтан шара сасагаар хүрэ... гурбалжан шэгшэтэй улаахан ... ханиие гаргажа, хойто ханада ... тататар үлгэжэрхибэ.

«Коммунис ажалай фермэ» ... дээрэнь аржытар бэшэгдэһэн үгэ... дые хүнэй дуулахаар уншанаб.

Хаража байхада ямар урма... «Должид мэтэ урданай ажалша... нүүдэй саана мүнөөдэрэй эдэ ... залуушуул байна ха юм. Мүнөө ... шэнэ хүнүүд. Хүнэй саана хүн»...

Танганьика ба Занзибарай Нэгэдэмэл Республикын оронойнгоо экономико байгуулха хэрэгтэ Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Һаяхан сүлөөлэгдэһэн Африкын энэ залуу гүрэндэ социалис оронууд элдэб түхеэрэлгэнүүдые болон мэргэжэлтэдые үгэдэг юм.

Зураг дээрэ: Занзибар портдо советскэ автомашинанууд асарагдаад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Фрунзэ хотодо Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ тушаа хилын саана юун гэлсэнэб

ПРАГА. Фрунзе хотодохи баярай суглаан дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые «Руде право» газетэ тодорхойгоор найруулан тунхаглаха зуураа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангахын түлөө тэмсэлдэ хамаг арадууд оролдолго хүсэлэлгэеэ һулаpуулха ёһогүй гэжэ онсолон тэмдэглэнэ.

Кипрэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархалга, амгалан хүн зониие бомбодожо ба буудажа, арсалдаатай асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн һэдэлгэ һайн юумэндэ хүргэхэгүй гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо уридшалан һануулна гээд «Руде право» мэдээсэнэ.

Аюултай хёморооной тохёолдожо магад байһые зайсуулхын тула шухала бүхы юумэ Советскэ Союз хэнэ. Совет орон гадаадын политика бэелүүлхэдээ, бата бэхи эб найрамдал хангахын, буу зэбсэг хүраахын, гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргана гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. Польшын газетэнүүд Фрунзе хотодо Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые түрүүшынгээ хуудаһануудта тодорхойгоор найруулан тунхаглаба. «Холбоото Штадууд—империализмын жандарм мүн», «Киприэ эсэргүү империалис үгэсэлгын һабагшань Вашингтонһоо ба Лондонһоо эхитэй» гэһэн гаршагуудые тэндээ үгөө.

СОФИ. Фрунзе хотодо Н. С. Хрущевой хэлэһые Болгариин «Работническо дело», «Народна младеж» газетэнүүд тунхаглаха зуураа, «Кипр арадай хүсэтэ хамгаалагша», «Урда хилэнүүд шадарнь тохёолдожо болохо зэбсэгтэ хёмороон тушаа СССР хамаагүйгөөр хандаха ёһогүй» гэһэн томо гаршагуудые толилоо.

Интернациональна уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэдэг СССР өөрынь урда хилэнүүдтэ, энэ районсохи ханинар болон союзнигуудайнь хилэнүүдтэ аюултай байдалай тохёолдожо магад байһан ушараар һанаата болоно. Кипртэ эзэрхэг туримхайгээр добтолхые һэлэгшэдтэ шанга һануулга хэбэ, энэ аралай добтологдохо аюулай тохёолдоо һаань, хажуу тээһээнь хараад байхагүйбди гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлээ гэжэ «Народна младеж» газетэ бэшэнэ.

Кипрэй арад зон Совет ороной хүсэтэ дэмжэлгын ашаар үнэн зүб тэмсэлдээ илалта туйлаха байһандань дэлхэйн улад зон этигэнэ гэжэ тус газетэ тэмдэглэбэ.

БЕЛГРАД. Фрунзе хотодохи баярай суглаан дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһые белградска «Борба», «Политика» газетэнүүд эли газарнуудтаа найруулан тунхаглаа. «Турциин бомбардировщигууд Кипр дээрэ хэһээлтэгүйгөөр бомбонуудые хаяха аргагүй» гэһэн Советскэ правительствын толгойлогшын үгэнүүдые «Политика» газетэ гаршаг дотороо дамжуулба. «Кипрэй сүлөөтэ байдалые, киприодуулай эрхые Турци хүндэлхэ ёһотой» гэһэн гаршаг «Борба» газетын найруулгада үгтөө.

ЛОНДОН. Кипрэй асуудалаар Н. С. Хрущевой хэһэн мэдүүлгэ английска бүхы газетэнүүдэй анхарал хандуулаа. Эдэ газетэнүүд энэ мэдүүлгые түрүүшынгээ хуудаһануудта иимэ гаршагуудтайгаар тунхаглаа гэбэл: «Кипрэй ойронь бү хүрэгты гэжэ Хрущев хэлэнэ» («Дейли Мейл»), «Кипртэ эсэргүү империалис үгэсэлгын талаар баруун гүрэнүүдтэ Хрущев һануулга хэбэ» («Гардиан»), «Сэрэгүүдээ гаргахыень Англиие уряална» («Дейли телеграф»).

«Кипрһээ гаража арилагты гэжэ Англида Хрущев хэлэнэ» гэһэн гаршагтайгаар толилһон статья дотороо «Дейли Миррор» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Кипрһээ уламжалан дайнай аюул тохёолдожо магад байһан тухайда советскэ премьер Никита Хрущев дахинаа һануулга хээд, энэ аралһаа сэрэгүүдээ гаргаха эрилтэ Англида табиба. Кипр аралай сүлөөтэ байдалые, киприот зоной эрхые Турци хүндэлхэ ёһотой гэжэ советскэ премьер һануулга хэбэ гэжэ «Дейли мейл» газетэ нэмээбэ.

Индонезиин Республикын 19 жэлэй ой

ДЖАКАРТА, августын 17. (ТАСС). Индонезиин Республикын тогтоогдоhон соносхогдоһоор 19 жэлэй ойе—национальна ехэ һайндэрөө индонез арад тэмдэглэжэ байна. Индонезиин улад зон 350 жэлэй дарлалтын гэнжые 1945 оной августын 17-до таһа татажа, бэеэ дааһан политическэ ба экономическа хүгжэлтын замда ороод, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулжа эхилһэн юм.

Ниидэлгэнь хойшолуулагдаа

ПАРИЖ, августын 17. (ТАСС). Замбуулиниие шэнжэлхэ түсэбтэнь оруулагдаһан зарим хубилалтанууд тухайда замбуулиниие шэнжэлхэ национальна центр соносхобо. Түрүүшын багсаамжын ёһоор, Франци ерэхэ жэлэй мартда өөрынгөө «Д-1» гэдэг хэмэл одые табиха ёһотой байһан юм. «Д» гэһэн тэмдэгыень эндэхи эрдэмтэд, техтигүүдэй тодорхойлһоной ёһоор замбуулинай энэ аппарат француз мэргэжэлтэдээр бүтээгдээ гэһэн удхатай. Француз хэмэл одоной 1966 онһоо нааша табигдахагүйнь элитэ болоо.

Француз хэмэл одон 80 килограмм шэгнүүртэй болохо гэжэ тухайлагдаһан байгаа. Харин тэрэнь оройдоо 35 килограмм татаха гэжэ хожом соносхогдоһон байна. Бодото дээрэ 17 килограмм шэгнүүртэй байха гэжэ мүнөө эсэслэн тодорхойлогдоо.

Иимэ хубилалтануудые хэхэ баатай болоһониинь «ядерна габшагай хүсэ» бии болгохын тула, замбуулинай талаар эрдэмтэдэй туйлаһан амжалта хэрэглэхэ һанаатайшуулай түсэбтэ нүлөөлхэнь дамжаггүй. Анхан соносхогдоһон түсэбэй авторнууд аягүй байдалда орохонь. «1957 оной октябрьда табигдаһан совет түрүүшын хэмэл одоной 83,6 килограмм шэгнүүртэй байһые һанаха хэрэгтэй» гэжэ «Экспресс» газетэ муулартайгаар ажаглаба.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

⊙ «Фирюза» гэжэ советскэ судна Занзибарай портдо ошожо тогтобо. Энэ судна Советскэ Союзай эльгээһэн элдэб ашаануудые абаашаа.

⊙ СССР Иран хоёрой хоорондо агаарай зам нээхэ хэлсээн Тегеранда баталагдаа.

⊙ Цейлондохи гадаадын нефтяной компанинууд энэ жэлэй октябриин 1-һээ хойшо тус ороной портнуудта ороһон далайн судн-нуудта торючи, түрхихэ зүйлнүүдые үгэхэ эрхэһээ хаһагдахань. Эдэ продуктнуудые Цейлоной нефтяной национальна корпораци үгэдэг болохо юм. Цейлондохи гадаадын нефтяной компанинууд авиациин түлишэ лэ үгэхэ эрхэтэй байха.

⊙ Энэ жэлэй дүүрэтэр Кениин армиие командалагшын тушаалда кени хүн томилогдохо юм гэжэ Юстициин ба конституционно хэрэгүүдэй министр Том Мбойя мэдүүлбэ. Кадрнуудые африкан хүнүүдһээ бүридүүлхэ үедэ иимэ томилолго хэгдэхэ байна. Мүнөө английска генерал-майор Фриленд гэгшэ Кениин армиие командалжа байнхай.

⊙«Дейли мейл» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, английска флодто шухала 20 миллион фунт стерлингын сэнтэй ракетэнүүд США-да захигдахань.

⊙ Сайгондохи США-гай элшэн сайд байһан Кэбот Лодж Париж ерэбэ. Зүүн-урда Азида Америкын баримталдаг хараа бодолые тайлбарилха зорилгоор, США-гай президент Л. Джонсоной даалгабаряар Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудта Лодж аяншалжа ябана.

⊙ Зүүн Пакистанда үерэй болоһонһоо уламжалан 10 миллион хүн зонтой олон нютаг хохидолдо ороо. Зарим нютагуудай ургасань 85 процент хүрэтэрөө хосорбо. Ороной хүдөө ажахыда ушаруулагдаһан гарза хохидол 100 миллион рупеэр сэгнэгдэнэ.

Хараа шугамынь—бэеэ дааһан байдал

АФИНЫ, августын 17. (ТАСС). «Кипрэй правительствын хараа шугам хубилхагүй»,—гэжэ Кипрэй Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Киприану мүнөөдэр мэдүүлбэ. Афиныи информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ хараа шугамнай—Кипрэй бэеэ дааһан байдалые, тэрэ тоодо өөрыгөө байдал ооһэдөө тодорхойлхо эрхэсэ бэелүүлхэ зорилго болоно», гэжэ министр онсолон тэмдэглээ.

Чомбедо туһална

НЬЮ-ЙОРК, августын 17. (ТАСС). ЮПИ агентство найдабаритай мэдээнүүдые үндэһэ болгон иигэжэ дамжуулба: Холбоото Штадууд «Б-26» бомбардировщигуудые Конго тээшэ эльгээнэ. США-гай правительство Чомбейн гүйлтаар иимэ юумэ хэнэ ха гэжэ багсаагдана.

Эдэ самолёдууд Конгын «дотоодын аюулгүй байдал» хангалгада туһа хүргэхын тула хэрэглэгдэхэ юм гэжэ Пентагоной түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Афинадахи хэлсээн

ЛОНДОН, августын 15. (ТАСС). Кипрэй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Киприану Афинада ерэбэ. Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Киприану Кипрэй асуудалаар Грециин правительствотэй мүнөөдэр хэлсээ хэжэ эхилээ. Кипртэхи ООН-ой түлөөлэгшэ Туомиоя мүн лэ энэ хэлсээндэнь хабаадаха байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Нүхэд Н. С. Хрущевой Иссык-Кульска областьдо ошоод байһан тухай; «Мухар-Шэбэрэйхидэй үүсхэл—тарьяа хуряалгын амжалтын түлхюур» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг; «Борьёогойхид—түгнын хид хоорондоо мүрысөө» гэһэн гаршагтайгаар Борьёогой совхозой механизаторнуудай «Эрдэм» совхозой механизаторнуудта эльгээһэн нэмэл бэшэг толилогдобо. 1963 оной тарьяа хуряалгын чемпион Кирилл Зайцевтай хөөрэлдөөн; «Буряад орон доторнай» гэһэн һонин материалнууд толилогдобо.

Хоёрдохи хуудаһанда: Мухар-

Мүнөөдэрэй номерто

Шэбэрэй үйлэдбэриин управ... ниин «Искра» колхозой гла... инженер Н. Каштыкинай «... шинануудаа үни удаан хугаса... да ашаглая» гэһэн корресп... денци; «һургуулинуудай хэш... лэй эхилхэ хүрэтэр хоёр дол... хоног үлэбэ» гэһэн юрэнхы г... шаг доро Д. Мижидоной бэш... Н. Мариновай «Бидэнһээ ... лөөлэгдэхэ юумэн хуу хэгдэ... гэһэн тэмдэглэл; «Түрэл ор... доторнай» гэһэн һонин мэд... сэлнүүд хэблэгдэбэ.

Гурбадахи хуудаһанда: үнг... һэн долоон хоногой турш... тус газетын редакцида оро... бэшэгүүдэй шэнжэлэл; «Уни... шаднай пресс-конференци ху... нэ» гэһэн рубрика доро ов... тарилгын хүгжэлтэ болон го... дой хүн зониие овощоор а... зэргэ хангажа байһан тухай ... лэгдэнэ. Мүн энэ хуудаһан... Ф. Леонов В. Ганенко гэгшэ... корреспонденцинүүд толилог... бо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Д... тор Гертерих ФРГ-һээ гар... ошобо» гэһэн корреспонден... Спортын һонин. ТАСС-ай к... респондентнэрэй мэдээсэ... уласхоорондын байдал ту... мэдээнүүд хэблэгдэбэ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудаар бага зэргэ бороон орохо, баруун хойноһоо һулашагаар һалхилха. Хойто аймагуудаар 13—18, урда талын нютагуудаар 18—23, Улаан-Үдэдэ үгөөгүүр 14—16, үдэртөө 20—22 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3..., отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов. идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00196. Зак. № 733.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной августын 19.